

rijksuniversiteit
groningen

faculteit gedrags- en
maatschappijwetenschappen

Traditionele opvattingen over genderrollen: de invloed van politieke oriëntatie en sociale binding

Naam: Elke van Aalsum (S4490029)
E-mailadres: e.a.van.aalsum@student.rug.nl
Cursus: Bachelor werkstuk
Begeleider: Nadine Emmens
Tweede lezer: Rita Smaniotto
Datum: 07-06-2023
Woordenaantal: 8691 (exclusief bijlages)

Abstract

Het aantal vrouwen dat deelneemt aan de arbeidsmarkt neemt toe, waardoor de traditionele genderrollen onder druk komen te staan. Nu het aantal mensen dat aangeeft religieus te zijn afneemt, is er een gat in de literatuur van meer blijvende oorzaken van traditionele opvattingen over genderrollen. Het onderzoek biedt nieuwe inzichten in wat voor mensen bepalend is voor hun normatieve ideeën over genderrollen. Uit de literatuur is gebleken dat conservatieven vaker traditionele opvattingen over genderrollen hebben vanwege een acceptatie van sociale ongelijkheid en een afkeer tegen onzekerheid. Daarbij hebben conservatieven een sterkere sociale binding waardoor zij groepsnormen sneller eigen maken. Vanwege een voorkeur voor traditioneel gedrag binnen de sociale groep nemen zij gendernormen over. De onderzoeksvraag luidt dus als volgt: *Waarom zijn conservatieven traditioneler in hun opvattingen over genderrollen, en hoe speelt sociale binding hier een rol in?* Om antwoord te geven op de onderzoeksvraag is een hiërarchische lineaire regressieanalyse uitgevoerd met behulp van de data uit het LISS-panel. Voor het verzamelen van deze data hebben respondenten online vragenlijsten ingevuld, waarvan ze de antwoorden elke maand konden wijzigen bij veranderingen. De steekproef bestond uit 3764 mensen van 16 jaar of ouder. De onderzoeksresultaten lieten zien dat conservatieven traditioneler zijn in hun opvattingen over genderrollen. Verder bleek uit de resultaten dat de sterkere sociale binding die heerst bij conservatieven niet gepaard gaat met meer traditionele opvattingen over genderrollen. De verbanden zijn gecontroleerd voor opleidingsniveau, leeftijd en geslacht. De concepten politieke oriëntatie en sociale binding zijn binnen dit onderzoek niet volledig gemeten. Daarnaast wordt de assumptie van onafhankelijke waarnemingen geschonden. Dit betekent dat vervolgonderzoek nodig is om een beter beeld te krijgen van de effecten.

Inhoudsopgave

1. Inleiding	5
2. Theorie	8
2.1 Politieke oriëntatie	8
2.2 Sociale binding	10
2.3 Controlevariabelen: opleidingsniveau, leeftijd en geslacht	13
2.3.1 Opleidingsniveau	13
2.3.2 Leeftijd	13
2.3.3 Geslacht	14
2.4 Het conceptueel model	14
3. Methodenparagraaf	15
3.1 Beschrijving databestand en steekproef	15
3.2 Procedure en design	17
3.3 Operationalisaties	17
3.4 Analyseopzet	20
4 Resultaten	21
4.1 Beschrijvende statistieken	21
4.1.1 Univariante statistieken	21
4.1.2 Bivariate statistieken	23
4.2 Modevaluatie	25
4.2.1 Modelfit	25
4.2.2 Controle assumpties, multicollineariteit en uitbijters	26
4.3 Hypothesetoetsing	27
5 Conclusie en Discussie	29
5.1 Conclusie	29
5.2 Discussie	32
Literatuur	36
Bijlage 1	40
1. Variabelen uit het kernmodel	40
1.1 Traditionele opvattingen over genderrollen	40
1.2 Politieke oriëntatie	44
1.3 Sociale binding	45
2. Controlevariabelen:	46
2.1 Opleidingsniveau	46
2.2 Leeftijd	47
2.3 Geslacht	47
Bijlage 2	49

1. <i>Bivariate analyses</i>	49
2. <i>Multivariate analyses</i>	50
Bijlage 3	54
1 <i>Controle assumpties</i>	54
1.1 Onafhankelijke waarnemingen.....	54
1.2 Lineariteit	54
1.3 Homoscedasticiteit.....	54
1.4 Normale verdeling residuen	55
2 <i>Multicollineariteit</i>	56
3 <i>Uitbijters</i>	56
Bijlage 4: ChatGPT	61

1. Inleiding

Mensen hechten tegenwoordig steeds minder belang aan genderrollen. Dit is onder andere terug te zien in de arbeidsparticipatie van vrouwen. In 2013 werkte 70,7% van de vrouwelijke bevolking van 15 tot 65 jaar. In 2021 is dit percentage toegenomen tot 77,1% (Centraal Bureau voor de Statistiek, z.d.). Deze toenemende participatie van vrouwen in het werkveld zet de traditionele genderrollen onder druk, omdat het de traditionele taakverdeling tussen mannen en vrouwen ter discussie stelt (Sjöberg, 2004).

Genderrollen worden gedefinieerd als het gedrag wat mensen verwachten, gebaseerd op geslacht (Boehnke, 2011; Halimi, Consuegra, Struyven & Engels, 2016). Traditionele opvattingen omvatten het idee dat er binnen het gezin een specifieke taakverdeling moet zijn op basis van geslacht (Halimi et al., 2016).

Door traditionele genderrollen blijven vrouwen vaker thuis, waardoor ze weinig deelnemen aan de publieke sfeer en minder sociale relaties vormen (Valentevo, 2016). Binnen traditionele genderrollen wordt van vrouwen verwacht thuis te blijven en voor de kinderen te zorgen. Van mannen wordt verwacht dat ze werken en hiermee geld verdienen voor het gezin (Halimi et al., 2016). Vrouwen hebben dus minder de mogelijkheid om relaties te vormen met anderen naast familieleden, ze ervaren hierdoor minder sociale cohesie als gevolg van traditionele genderrollen (Valentevo, 2016).

Uit de literatuur wordt duidelijk dat er een samenhang is tussen religiositeit en traditionele opvattingen over genderrollen (Read, 2003). Het aantal Nederlanders dat aangeeft religieus te zijn neemt af (Centraal Bureau voor de Statistiek, 2022). Dit betekent dat religiositeit dus niet stabiel is in Nederland en voor mensen geen blijvend gegeven vormt. Het is om deze reden interessant om de focus op religiositeit als verklaring te verbreden en dieper in te gaan op een oorzaak van traditionele opvattingen over genderrollen die wellicht ook een meer blijvend gegeven vormt. Hierdoor wordt duidelijk waarom mensen in tijden van een

afname in religiositeit wellicht traditioneel blijven in hun opvattingen tegenover genderrollen. Nu genderrollen onder druk staan door de toenemende arbeidsparticipatie van vrouwen is het van belang om in te zien wat mensen beweegt en wat een bepalend beeld neerzet voor de normatieve ideeën van mensen.

Binnen dit onderzoek wordt gekeken naar de mogelijke invloed van politieke oriëntatie op traditionele opvattingen over genderrollen. In dit onderzoek wordt politieke oriëntatie omschreven als een linkse of rechtse oriëntatie, wat afhankelijk is van iemand zijn of haar persoonlijkheid, motieven, waarden en doelen (Thórisdóttir, Jost, Liviatan & Shrout, 2007). In Nederland is het de norm dat mensen stemmen en hiermee hun politieke oriëntatie uiten. Zo wordt het een burgerplicht genoemd, mensen voelen dat ze wel ‘moeten’ stemmen (Boelhouwer, Dekker, De Greef, & Van Malen, 2002). Dit laat zien dat politieke oriëntatie op vele Nederlanders van invloed is en door de norm relatief blijvend is. Kortom, de invloed van politieke oriëntatie op traditionele opvattingen over genderrollen is relevante kennis vanwege haar blijvende karakter.

De politieke oriëntatie en opvattingen over genderrollen van een persoon komen niet volledig met elkaar overeen. Een politieke oriëntatie kan betrekking hebben op een waarde voor individuele vrijheid met een beperkte invloed vanuit de overheid (Schlenker, Chambers & Le, 2012). Traditionele opvattingen over genderrollen kan bestaan uit de opvatting dat een man de kost moet verdienen binnen het gezin (Halimi et al., 2016). Opvattingen over genderrollen hebben dus betrekking op hoe individuen zich behoren te gedragen op basis van geslacht. Een politieke oriëntatie heeft betrekking op wat een persoon wenselijk acht voor het reguleren van de samenleving. Dit is afhankelijk van iemand zijn of haar persoonlijkheid, waarden, motieven en doelen.

Wanneer we willen werken naar een samenleving met een gelijke verhouding tussen mannen en vrouwen moeten we weten in hoeverre politieke oriëntatie bepalend is voor

traditionele genderopvattingen. Door deze kennis kan beleid zich beter aanpassen aan de veranderende genderrollen. Het onderzoek biedt een nieuw perspectief op de mogelijke oorzaak voor traditionele genderopvattingen naast religie. Verder is de literatuur veelal afkomstig van de Verenigde Staten en het Verenigd Koninkrijk, wat betekent dat de theorie niet volledig overeenkomt met het Nederlandse politieke systeem. Binnen dit onderzoek is gebruikgemaakt van een dataset met Nederlandse respondenten waardoor het onderzoek van wetenschappelijke relevantie is. Door middel van dit onderzoek kan de theorie dus beter worden toegepast op Nederland, waardoor kritischer gekeken kan worden naar de consequenties van traditionele genderrollen voor Nederlandse individuen.

Voor het verklaren van de invloed van politieke oriëntatie op traditionele opvattingen over genderrollen is gekeken naar de rol van sociale binding. Sociale binding wordt binnen het onderzoek gedefinieerd als de mate waarin mensen relaties hebben met anderen die als zinvol en hecht worden gezien. Dit heeft betrekking op het gevoel verzorgd te worden door anderen en mensen hun eigen zorg voor anderen (O'Rourke & Sidani, 2017). Daarnaast hebben mensen bij een sterke sociale binding het gevoel dat ze toebehoren tot een groep (O'Rourke & Sidani, 2017). Uit de literatuur blijkt dat conservatieven een sterkere sociale binding ervaren dan liberalen (Graham, Haidt & Nosek, 2009). Een rechtse politieke oriëntatie wordt geïdentificeerd als conservatief en een linkse politieke oriëntatie als liberaal (Jost, Glaser, Kruglanski, Sulloway, 2003; Jost, Nosek, Gosling 2008; Graham et al., 2009; Thórisdóttir et al., 2007). Een sterke sociale binding heeft invloed op iemand zijn of haar opvattingen over genderrollen, wat in dit onderzoek nader wordt toegelicht.

Uit dit onderzoek moet duidelijk worden of politieke oriëntatie bepalend is voor de opvattingen over genderrollen en welke rol sociale binding hierin speelt. Door middel van de dataset van het LISS-panel worden deze verbanden gemeten (LISS-panel, 2021).

De probleemstelling luidt daarom als volgt: *Waarom zijn conservatieven traditioneler in hun opvattingen over genderrollen, en hoe speelt sociale binding hier een rol in?*

In Hoofdstuk 2 wordt de theorie behandeld om antwoord te kunnen geven op de onderzoeksvraag aan de hand van relevante literatuur. In Hoofdstuk 3 worden de methoden besproken. Hoofdstuk 4 zal ingaan op de resultaten. En tot slot wordt in Hoofdstuk 5 de conclusie gegeven en wordt de discussie besproken.

2. Theorie

2.1 Politieke oriëntatie

In dit onderzoek wordt gekeken naar de samenhang tussen traditionele opvattingen over genderrollen en politieke oriëntatie. Zoals eerder in de inleiding is genoemd wordt een linkse politieke oriëntatie binnen de literatuur vaak gebruikt om liberalen te identificeren. Een rechtse politieke oriëntatie heeft betrekking op conservatieven (Graham et al., 2009; Jost et al., 2003; Jost et al., 2008; Thórisdóttir et al., 2007).

De samenhang tussen politieke oriëntatie en opvattingen over genderrollen kan ten eerste worden verklaard door de acceptatie of verwerping van sociale ongelijkheid vanuit de politieke oriëntatie (Graham et al., 2009). Mensen met een conservatieve politieke oriëntatie zijn eerder geneigd om sociale ongelijkheid te accepteren (Thórisdóttir et al., 2007). Deze acceptatie komt vanuit een distantie tegen sociale verandering en onzekerheid. Conservatieven vinden het belangrijk dat onzekerheid voorkomen kan worden en distantiëren zich van onbekende en daarom onzekere situaties (Thórisdóttir et al., 2007). Ze hechten meer belang aan het in stand houden van instituties en gedrag wat als traditioneel kan worden beschouwd (Jost et al., 2003). Conservatieven achten tradities belangrijk, omdat ze hiervan weten dat ze in het verleden goed hebben gewerkt (Thórisdóttir et al., 2007). Het beschermen van tradities betekent dat mensen ervoor kiezen om de huidige situatie te behouden (Jost et

al., 2003). Daarom maken tradities voor conservatieven deel uit van de verwerping van verandering (Thórisdóttir et al., 2007). Het gegeven dat een vrouw binnen het gezin het huishouden verzorgt en de man de kost verdient, maakt deel uit van een traditionele opvatting (Halimi et al., 2016). Hoe een familiestructuur zich vormgeeft en de verdere verwachtingen voor gedrag op basis van geslacht is hier een voorbeeld van. Binnen de rechtse politieke oriëntatie heerst steun voor een traditionele hiërarchische sociale orde die tegen gelijkheid in gaat (Jost et al., 2008). Conservatieven vinden het, zoals eerder vermeld, belangrijk dat onzekerheid voorkomen kan worden. Zo ontstaat er onzekerheid wanneer mensen zich niet gedragen naar de genderrollen. Vanwege de afkeur tegen sociale verandering en onzekerheid verzetten conservatieven zich tegen manieren om gelijkheid tot stand te brengen (Jost et al., 2003).

Mensen met een liberale politieke oriëntatie verwerpen sociale ongelijkheid (Schlenker et al., 2012). Dit betekent dat liberalen de samenleving niet als een gelaagd geheel zien waarbij de ene persoon hoger staat dan de ander (Jost et al., 2003). Liberalen hebben een verlangen naar vooruitgang en staan meer open voor verandering. Zij staan voor egalitaire ideeën (Jost et al., 2008). Egalitaire ideeën worden gedefinieerd als de overtuiging dat in een rechtvaardige samenleving er sprake moet zijn van een gelijke verhouding tussen mensen (Blomfield, 2021). Deze egalitaire ideeën zijn het gevolg van de persoonlijkheidskenmerken van de liberalen. Ze zijn meer open-minded dan conservatieven en staan open voor nieuwe ervaringen (Jost et al., 2008). Zo gaan liberalen vaker op reis waar ze kennismaken met verschillende culturen en staan ze meer open voor diversiteit (Jost et al., 2008). Liberalen maken dus meer kennis met het onbekende en staan hiervoor open (Jost et al., 2008). Zulke nieuwe ervaringen zorgen ervoor dat liberalen het onbekende minder als bedreigend ervaren en ze onzekerheid minder zullen ontwijken. Hierdoor voelen liberalen zich meer aangetrokken tot de egalitaire ideeën (Jost et al., 2008). Progressieve opvattingen over

genderrollen zoals een werkende vrouw zijn voorbeelden van deze egalitaire ideeën (Boehnke, 2011). De liberalen staan voor vrijheid van gender, wat wil zeggen dat mannen en vrouwen zich niet hoeven te binden aan traditionele genderrollen maar hier vrij in zijn (Sjöberg, 2004).

Het verschil in waarden tussen conservatieven en liberalen is op deze manier bepalend voor de opvattingen over genderrollen. Op basis van bovenstaande wordt verklaard waarom mensen met een conservatieve politieke oriëntatie meer traditioneel zijn in hun opvattingen over genderrollen. Hieruit volgt de volgende hypothese:

Hypothese 1: “Als mensen conservatiever zijn in hun politieke oriëntatie, hebben zij meer traditionele opvattingen over genderrollen”.

2.2 Sociale binding

Door een grotere sociale binding zijn mensen traditioneler in hun opvattingen over genderrollen. Binnen de conservatieve politieke oriëntatie heerst een grotere sociale binding en daarmee het gevoel van toebehoren tot een groep meer dan binnen de liberale politieke oriëntatie. Dit wordt verklaard door middel van de morele fundamentele theorie (Graham et al., 2009). Er worden vijf fundamentele van moraliteit gegeven. Moraliteit bestaat uit een verzameling van waarden wat mensen in staat stelt om egoïsme te beperken en leven in groepen mogelijk te maken (Graham et al., 2009).

Conservatieven berusten, in tegenstelling tot liberalen, op de bindende fundamentele. Mensen zijn loyaal naar de groep en weten zichzelf te beheersen (Graham et al., 2009). Deze fundamentele zijn erop gebaseerd om egoïsme te voorkomen en een binding met de groep te creëren (Schlenker et al., 2012). Er heerst bij conservatieven het idee dat er binding moet zijn binnen de groep en loyaliteit naar de groep toe (Schlenker et al., 2012). Conservatieven gedragen zich naar tradities, omdat deze tot stand zijn gekomen vanuit de verschillende behoeften van de samenleving (Schlenker et al., 2012). Tradities hebben zich door de loop der

jaren aangepast aan het welzijn van de samenleving (Schlenker et al., 2012). Volgens conservatieven zorgen tradities ervoor dat mensen zich niet gedragen naar hun eigen belang maar zichzelf kunnen beheersen en in groepen mensen kunnen samenleven (Graham et al., 2009). Op deze manier gedragen conservatieven zich dus naar het welzijn van de groep.

Conservatieven en liberalen verschillen in hun waarden, waarbij egoïsme binnen de conservatieve oriëntatie meer wordt onderdrukt (Schlenker et al., 2012). Liberalen berusten meer op morele fundamenten gericht op het individu en zijn of haar welzijn en rechten. Hier heerst minder het groepsgevoel en een zekere loyaliteit naar de groep. Liberalen haken minder aan op de bindende fundamenten en ervaren daarom minder sociale binding (Schlenker et al., 2012). Zij hechten minder waarde aan de groep en onderdrukken egoïsme minder dan conservatieven (Schlenker et al., 2012). Bij een sterke sociale binding dragen mensen zorg voor elkaar en hebben mensen het gevoel bij een groep te horen (O'Rourke & Sidani, 2017). Binnen de liberale politieke oriëntatie heerst geen sterke sociale binding. Liberalen ervaren deze zorg voor elkaar dus minder en hebben minder het gevoel bij een groep te horen.

Op basis van de sociale identiteit theorie wordt de invloed van sociale binding op het individu omschreven. De sociale identiteit theorie is een theorie die draait om de rol van identiteit in fenomenen binnen de groep en tussen groepen (Hogg, 2016). Sociale identiteit heeft betrekking op het gevoel bij een bepaalde sociale groep te horen waar een emotionele betekenis aan wordt gegeven (Hogg, 2016). Deze definitie komt overeen met die van sociale binding, waarbij mensen het gevoel hebben tot een groep te behoren en aan relaties een betekenis wordt gegeven (O'Rourke & Sidani, 2017).

Sociale groepen zijn groepen mensen die overeenkomen in gedrag, gewoonten of bijvoorbeeld houding tegenover bepaalde onderwerpen (Hogg, 2016). Politieke oriëntatie is hier een voorbeeld van. Wanneer mensen zich identificeren met een sociale groep, en daarmee een sociale binding hebben, maken mensen zich de normen van die groep eigen

(Hogg, 2016). Vanuit de sociale groep wordt verwacht dat mensen zich gedragen naar de normen die binnen de groep gelden (Abrams, Marques, Bown, Henson, 2000). Mensen zijn onzeker over hoe ze zich moeten gedragen, maar ook over het voorspellen van andermans gedrag (Hogg, 2016). Dit kan verontrustend zijn, omdat mensen streven naar een zekerheid over hoe ze zich moeten gedragen en welke opvattingen ze moeten hebben (Hogg, 2016). Identificatie met een groep neemt deze onzekerheid weg doordat mensen zich gedragen naar de groepsnormen, hierdoor wordt gedrag voorspelbaar gemaakt (Hogg, 2016). Mensen hebben een sterke sociale binding wanneer zij het gevoel hebben tot een groep te behoren. Dit is bij identificatie met een groep het geval. Wanneer mensen een sterke sociale binding voelen, maken zij de groepsnormen dus eigen.

Genderrollen maken deel uit van normen die heersen binnen een groep. Op basis van geslacht wordt namelijk bepaald gedrag verwacht van mensen (Halimi et al., 2016). Uit de sociale identiteit theorie valt te herleiden dat mensen zich zullen gedragen naar de normen van de groep waar iemand deel van uit maakt (Hogg, 2016). Ook voelen mensen door hun omgeving de sociale druk om te conformeren aan gendernormen (Schroeder & Liben, 2021). Mensen met een conservatieve politieke oriëntatie maken traditionele opvattingen over genderrollen eigen, omdat er een voorkeur is voor traditionele vormen van gedrag (Jost et al., 2003).

Op basis van bovenstaande luidt de tweede hypothese als volgt:

Hypothese 2: “Het positieve effect van een meer conservatieve politieke oriëntatie op traditionele opvattingen over genderrollen, kan gedeeltelijk verklaard worden door het ervaren van meer sociale binding”.

2.3 Controlevariabelen: opleidingsniveau, leeftijd en geslacht

2.3.1 Opleidingsniveau

Hoger opgeleiden zijn over het algemeen minder traditioneel tegenover genderrollen ten opzichte van lager opgeleiden (Calvo-Salguero, García-Martínez, & Monteoliva, 2008). Hoger opgeleiden worden namelijk vaker blootgesteld aan meer egalitaire ideeën binnen het hoger onderwijs. Deze ideeën zijn kritisch tegenover traditionele genderrollen en trekken ze in twijfel (Boehnke, 2011). Studeren aan de universiteit heeft invloed op de egalitaire opvattingen van mensen tegenover genderrollen binnen het gezin (Calvo-Salguero et al., 2008). De egalitaire ideeën binnen een hogere opleiding leiden namelijk tot meer egalitaire waarden en een meer open houding van studenten ten opzichte van genderrollen (Calvo-Salguero et al., 2008). Hoger opgeleiden zijn dus minder traditioneel in hun denkbeelden over genderrollen dan lager opgeleiden. Om deze reden wordt er in de analyse gecontroleerd voor het effect van opleidingsniveau op traditionele opvattingen over genderrollen.

2.3.2 Leeftijd

Mensen voelen in verschillende levensfasen al dan niet verantwoordelijkheid over hun kinderen, waardoor ze verschillende opvattingen over genderrollen hebben. Er is een verschil in opvattingen over genderrollen tussen de leeftijden, omdat mensen gaandeweg meer levenservaring en kennis opdoen (Calvo-Salguero et al., 2008). Mensen doorlopen verschillende levensfasen waarbij ze verschillende ervaringen opdoen. Mensen hebben verschillende gezinsrollen in deze levensfasen (Calvo-Salguero et al., 2008). Wanneer mensen tussen de 20 en 40 jaar oud zijn, vervullen zij vaak de rol van ouders. Vanwege de verantwoordelijkheid over de kinderen zijn mensen traditioneler in hun opvattingen tegenover genderrollen (Calvo-Salguero et al., 2008). Vrouwen voelen de verantwoordelijkheid om voor het kind te zorgen en mannen om geld te verdienen en het gezin hierdoor financieel te ondersteunen (Calvo-Salguero et al., 2008). Dit is in lijn met traditionele opvattingen over

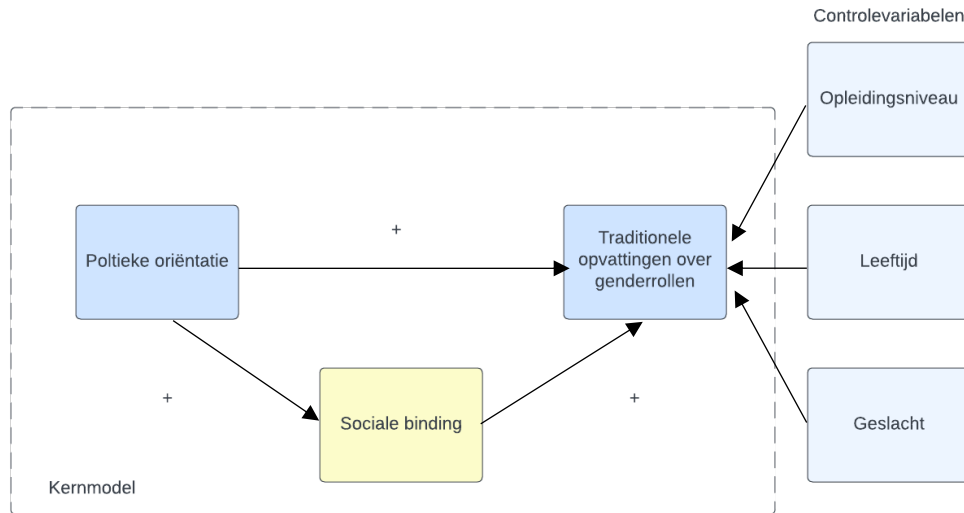
genderrollen. Naarmate mensen ouder worden en eventuele kinderen het huis uit zijn, zijn mensen minder traditioneel tegenover genderrollen vanwege de afname in verantwoordelijkheid naar de kinderen (Calvo-Salguero et al., 2008). Dit is waarom er voor de variabele leeftijd gecontroleerd wordt in de analyse.

2.3.3 Geslacht

Vrouwen en mannen verschillen in opvattingen over genderrollen, omdat mannen hun mannelijke identiteit willen beschermen (Valentevo, 2013). Vrouwen vertonen minder vaak dan mannen traditionele opvattingen over genderrollen. Daarnaast dragen mannen minder vaak bij aan de emancipatie van vrouwen en meer gelijke genderrollen (Valentevo, 2013). Het behouden van het stereotype waarbij de man de kost verdient, is gericht op het in stand houden van de mannelijke identiteit. Betaald werk wordt volgens deze opvatting omschreven als mannelijk (Valentevo, 2013). Daarnaast zorgt dit stereotype voor de dominantie van mannen over vrouwen (Valentevo, 2013). Dit kan verklaren waarom mannen en vrouwen verschillen in hun opvattingen over genderrollen, waarbij mannen traditioneler zijn in hun opvattingen. In de analyse wordt dus tot slot voor het variabele geslacht gecontroleerd.

2.4 Het conceptueel model

Hieronder wordt het conceptuele model weergegeven voor de visualisering van de verschillende verbanden.

Figuur 1: Onderzoeksmodel

3. Methodenparagraaf

3.1 Beschrijving databestand en steekproef

De data die gebruikt zijn binnen dit onderzoek zijn afkomstig uit het LISS-panel (Longitudinal Internet Studies for the Social Sciences). Het panel maakt onderdeel uit van het MESS project (Measurement and Experimentation in the Social Sciences). Dit project legt de nadruk op het samenvoegen van diverse academische disciplines en het ontwikkelen van nieuwe, innovatieve onderzoeksmethoden. Het LISS-panel vormt de bron van onderzoek voor het MESS project (Centerdata, 2022). Het panel bestaat uit 5000 huishoudens, in totaal ongeveer 7500 individuen.

De verzamelde data zijn kosteloos en voor iedereen toegankelijk, zowel voor wetenschappelijk als maatschappelijk onderzoek. Verder kunnen de data gebruikt worden voor het opstellen van nieuw beleid (Centerdata, 2022).

Binnen dit onderzoek is gebruikgemaakt van drie verschillende datasets uit wave 14. De eerste dataset waar gebruik van is gemaakt is: 'Personality'. Deze dataset bevatte een vragenlijst over persoonlijkheid en karaktereigenschappen. Deze data zijn in mei en juni van

het jaar 2022 verzameld. Voor het invullen van deze vragenlijst zijn 7136 leden van huishoudens benaderd, waarvan 5788 leden deze compleet hebben ingevuld. De tweede dataset waar gebruik van is gemaakt is genaamd: 'Politics and Values'. Dit bestond uit een vragenlijst over politiek en waarden van mensen zoals hun waarden tegenover genderrollen. De vragenlijst bestond uit drie delen die op verschillende momenten zijn afgenomen en ook een andere respons hadden. Om antwoord te geven op de onderzoeksvraag is gekeken naar deel 2 en 3 van deze vragenlijst. Deel 2 bestond uit vragen over hoe mensen dachten over de politiek. Hiervoor waren 6107 mensen benaderd, waarvan 5272 leden van huishoudens de vragenlijst volledig hadden ingevuld. In deel 3 is ingegaan op de normen en waarden van mensen. Hiervoor zijn 6069 leden van huishoudens geselecteerd, waarvan 5240 mensen deze compleet hadden ingevuld. De vragenlijst is van december 2021 tot maart 2022 afgenomen. Redenen voor non-respons waren dat mensen niet bereikbaar waren of de vragenlijsten simpelweg niet wilden invullen (Scherpenzeel, 2009). Tot slot is de meest recente dataset bestaande uit de achtergrondkenmerken van de respondenten toegevoegd. Deze dataset bevatte informatie over de achtergrondkenmerken op huishoudniveau en individueel niveau. Voor dit onderzoek is gebruik gemaakt van de achtergrondkenmerken op individueel niveau, namelijk geslacht, leeftijd en opleidingsniveau. Voor deelname aan het LISS-panel moesten mensen deze vragenlijst invullen en mensen hadden maandelijks de kans om antwoorden te bewerken bij eventuele veranderingen. De respondenten besteedden gemiddeld iedere maand 15 tot 30 minuten aan het invullen van de online vragenlijsten.

Voor dit onderzoek is er niet voor gekozen om alle respondenten van het panel mee te nemen. Mensen die op alle relevante vragen antwoord hebben gegeven zijn meegenomen in het onderzoek, wat neerkomt op 3764 individuen. Dit zijn minder respondenten dan het aantal deelnemers aan het panel. Voor de datasets 'Personality' en 'Politics and Values' is de vragenlijst afgenomen bij individuen van 16 jaar of ouder, wat dit voor een deel kan

verklaren. Daarnaast zijn de respondenten die een van de gebruikte vragen niet hadden beantwoord, verwijderd uit de dataset.

3.2 Procedure en design

De huishoudens uit het panel zijn geselecteerd op basis van een kanssteekproef uit het bevolkingsregister van het CBS (Centerdata, 2022). Deze huishoudens zijn benaderd door middel van een brief, waarna ze zijn gebeld of thuis bezocht. Om de motivatie om mee te doen aan het panel te bevorderen, bevatte deze brief een voorschot van 10 euro (Scherpenzeel, 2009). Hierna kregen mensen betaald voor elke vragenlijst die ze hadden ingevuld (Centerdata, 2022). Er is gebruik gemaakt van een mixed-method design waarin met een bekend telefoonnummer werd gebeld en zij zonder telefoonnummer thuis zijn bezocht. Mensen werden gevraagd om deel te nemen aan een kort interview waarin onder andere vragen werden gesteld over demografische gegevens, de beschikbaarheid van een computer en internetverbinding thuis. Verder werden een aantal enquêtevragen gesteld die onder andere ingingen op onderwerpen als politieke interesse, persoonlijkheid en enquêtehouding. Na het interview zijn mensen gevraagd om deel te nemen aan het panel. Huishoudens die anders niet de mogelijkheid hadden om deel te nemen aan het panel, werden voorzien van een computer en internetverbinding (Scherpenzeel, 2009).

3.3 Operationalisaties

Traditionele opvattingen over genderrollen: Deze variabele is meetbaar gemaakt door middel van een schaal. De schaal is gevormd uit 10 items bestaande uit verschillende uitspraken waarbij mensen konden kiezen uit antwoordcategorieën 1) helemaal oneens, 2) oneens, 3) niet eens, niet oneens, 4) eens en 5) helemaal eens. De uitspraken gingen voor een deel als volgt: *“Een kind dat nog niet naar school gaat zal er waarschijnlijk onder lijden als zijn of haar moeder werkt”, “Al met al lijdt het gezinsleven er onder als de vrouw een volledige baan heeft”, “De man moet het geld verdienen, de vrouw moet voor het huishouden en het gezin*

zorgen”, *“Een vrouw is geschikter om kleine kinderen op te voeden dan een man*”, *“Voor een meisje is het eigenlijk toch niet zo belangrijk als voor een jongen om een goede schoolopleiding te krijgen*”, *“Jongens kun je in het algemeen vrijer opvoeden dan meisjes*”, en *“Het is onnatuurlijk als vrouwen in een bedrijf leiding uitoefenen over mannen*”. Voor deze uitspraken geldt dat een hogere score meer traditionele opvattingen over genderrollen betekent. Dit gold niet voor de volgende uitspraken: *“Man en vrouw moeten beiden bijdragen aan het gezinsinkomen*”, *“Mannen zouden een groter deel van het huishoudelijk werk moeten doen dan nu het geval is*” en *“Mannen zouden meer moeten doen aan de verzorging van de kinderen dan nu het geval is*”. Om deze reden is ervoor gekozen om deze items te hercoderen zodat de items geen verschillende richtingen hebben en een hogere score gelijkstaat aan traditionele opvattingen over genderrollen. De cronbach’s alpha heeft een waarde van 0,798. Dit betekent dat de enquêtevragen voldoende samenhang hebben en er is sprake van een interne consistentie. Daardoor is de schaal betrouwbaar. Naast de betrouwbaarheid van de schaal is het belangrijk dat het meetinstrument valide is en dus dat we meten wat we willen meten. De schaal bestaat uit verschillende items die verwachtingen op basis van geslacht weergeven en daarom overeenkomen met de definitie van genderrollen. De respondenten hebben door middel van hun antwoord aangegeven of ze deze verwachtingen deelden en dus wat hun opvattingen zijn over genderrollen.

Politieke oriëntatie: Vervolgens is politieke oriëntatie gemeten aan de hand van de volgende vraag: *“Waar zou u zichzelf plaatsen op de onderstaande schaal, waarbij 0 links betekent en 10 rechts*”. Door middel van deze schaal is gemeten of iemand meer links of rechts georiënteerd is. Wanneer iemand dit niet wist, kon gekozen worden voor antwoordcategorie -9. Deze antwoorden zijn gecodeerd als system missing en zijn dus niet meegenomen in het onderzoek. Binnen het onderzoek is politieke oriëntatie gedefinieerd als een meer linkse of rechtse oriëntatie die gebaseerd is op persoonlijkheid, waarden en doelen

van een persoon. Dit onderscheid in een linkse of rechtse politieke oriëntatie is belangrijk voor het onderzoek en komt overeen met de vraag die gesteld is. Het politieke spectrum in Nederland komt echter niet volledig overeen met de Amerikaanse theorie. In de theorie wordt links als liberaal gezien en rechts als conservatief. In Nederland staan deze concepten minder gelijk aan elkaar, waardoor de operationalisatie van politieke oriëntatie niet volledig overeenkomt met het theoretische concept. Dit wordt in de discussie verder toegelicht.

Sociale binding: De variabele sociale binding is gemeten door middel van een beoordelingsschaal met cirkels waarbij respondenten moesten aangeven in welke mate zij zich over het algemeen verbonden voelen met anderen. Hiervoor zijn 7 figuren waaruit gekozen kon worden, waarbij in figuur 1 de cirkel ‘zelf’ en ‘ander’ het verst uit elkaar liggen en in figuur 7 het dichtste in elkaar. Op dit item zijn geen verdere bewerkingen uitgevoerd. De definitie van sociale binding is breed, maar het concept wordt vrij smal gemeten door middel van één enquêtevraag. Dit is van invloed op de validiteit van het onderzoek. Daarnaast is met deze vraag de verbondenheid die mensen voelen met een ander meetbaar gemaakt, maar gaat niet in op alle elementen van de definitie van sociale binding. Verder wordt door middel van deze enquêtevraag de algemene verbondenheid met een ander gemeten wat niet volledig aansluit op de theorie waarin gekeken wordt naar de verbondenheid met de sociale groep op basis van politieke oriëntatie. Toch is gebleken dat deze enquêtevraag het beste aansloot bij het theoretische concept. Zo is gekeken naar verschillende mogelijke schaalvariabelen bestaande uit uitspraken als *“Ik aarzel nooit me in te spannen om iemand te helpen die in moeilijkheden verkeert”* en *“Ik ben niet echt geïnteresseerd in anderen”*. Ook bij deze uitspraken was het niet duidelijk wie de ‘anderen’ waren en dus welke verbondenheid gemeten wordt. Daarnaast bevatten deze uitspraken meer specifieke elementen van het concept sociale binding. De mogelijke schaalvariabelen bleken onbetrouwbaar, waardoor gebruik is gemaakt van slechts één enquêtevraag om het concept te meten. Er is gekozen voor

een vraag die het concept sociale binding breder zou meten dan slechts een specifiek element van het concept. Deze vraag heeft de verbondenheid die mensen voelen met een ander meetbaar gemaakt, maar gaat dus niet apart in op alle elementen van de definitie van sociale binding. Bij het meten van het concept sociale binding is geprobeerd om zo dicht mogelijk te blijven bij de theorie, wat door middel van deze vraag is gedaan.

Opleidingsniveau: Voor het meten van het opleidingsniveau van de respondenten is gevraagd naar de hoogste opleiding die mensen met een diploma hebben afgerond. De antwoordcategorieën waren als volgt: 1) basisonderwijs, 2) vmbo, 3) havo/vwo, 4) mbo, 5) hbo, 6) wo, 7) anders, 8) (nog) geen onderwijs afgerond en 9) volgt nog geen onderwijs. Er is voor gekozen om de antwoordcategorieën 7, 8 en 9 niet mee te nemen in de analyse en daarom te hercoderen als system missing.

Leeftijd: De variabele leeftijd is meetbaar gemaakt door respondenten te vragen naar hun leeftijd in jaren. Op dit item zijn geen verdere bewerkingen uitgevoerd.

Geslacht: Voor achtergrondvariabele geslacht konden de respondenten kiezen uit de antwoordcategorieën 1) man, 2) vrouw en 3) anders. Van dit item is een dummy gemaakt met 0) man en 1) vrouw. Antwoordcategorie ‘anders’ is dus niet meegenomen in de analyse en is gehercodeerd als system missing.

3.4 Analyseopzet

Om de onderzoeksvraag te beantwoorden wordt gebruik gemaakt van een lineaire regressieanalyse. De afhankelijke variabele is in dit geval ‘*traditionele opvattingen over genderrollen*’ en is van continu meetniveau. De onafhankelijke variabele is in dit onderzoek ‘*politiek oriëntatie*’. Daarnaast is er sprake van een mediatiemodel, met als mediator ‘*sociale binding*’.

Voor de regressieanalyse zullen ten eerste de bivariante en univariate statistieken worden bekeken. Hierna zullen de assumpties van een lineaire regressieanalyse worden getoetst. Er moet aan vier assumpties worden voldaan. Ten eerste moet er sprake zijn van onafhankelijke waarnemingen. Ten tweede moet er een lineair verband zijn tussen de afhankelijke variabele en de onafhankelijke variabelen. Ten derde moet er sprake zijn van homoscedasticiteit, waarmee een constante residuele variantie wordt bedoeld. De vierde assumptie stelt dat de residuen normaal verdeeld moeten zijn. Tot slot zullen eventuele uitbijters bekeken worden.

Er wordt gebruik gemaakt van een hiërarchische regressieanalyse. Hiervoor zullen de variabelen stapsgewijs worden toegevoegd aan het model. Model 1 bestaat uit afhankelijke variabele ‘traditionele opvattingen over genderrollen’ en de controlevariabelen ‘opleidingsniveau’, ‘geslacht’ en ‘leeftijd’. In model 2 wordt hier het hoofdeffect aan toegevoegd en zal hypothese 1 getoetst worden. Model 2 zal laten zien wat voor effect politieke oriëntatie heeft op traditionele opvattingen over genderrollen. Tot slot wordt in model 4 de mediator ‘sociale binding’ toegevoegd en zal hypothese 2 getoetst worden. Dit model bevat alle variabelen. Model 3 heeft als afhankelijke variabele sociale binding waarmee het effect van politieke oriëntatie op sociale binding wordt gemeten. Door middel van zowel model 3 als 4 wordt dus hypothese 2 getoetst. Er wordt onderzocht of sociale binding een mediërend effect heeft.

4 Resultaten

4.1 Beschrijvende statistieken

4.1.1 Univariate statistieken

In tabel 1 worden voor alle variabelen de univariate statistieken weergegeven. De afhankelijke variabele ‘traditionele opvattingen over genderrollen’ heeft een gemiddelde van

2,15 ($SD=0,55$). Dit is op een schaal van 1 tot en met 5. Mensen hebben gemiddeld gezien minder traditionele opvattingen over genderrollen.

Daarnaast zijn de respondenten gemiddeld gezien meer rechts georiënteerd dan linksgeoriënteerd met betrekking tot de politiek. Er is sprake van een licht scheve verdeling, wat duidt op een oververtegenwoordiging van mensen met een meer rechtse politieke oriëntatie. Politieke oriëntatie heeft namelijk een gemiddelde van 5,17 ($SD=2,15$), op een schaal van 0 tot en met 10.

Voor de mediator 'sociale binding' geldt een gemiddelde van 4,48 ($SD=1,57$) op een schaal van 1 tot en met 7. Dit betekent dat de respondenten gemiddeld gezien een redelijke mate van sociale binding voelen. Hypothese 2 stelt dat het positieve effect van een meer conservatieve politieke oriëntatie op traditionele opvattingen over genderrollen, gedeeltelijk verklaard kan worden door het ervaren van meer sociale binding. Hiervoor geldt dat mensen die enige mate van sociale binding voelen oververtegenwoordigd zijn, wat invloed kan hebben op de resultaten.

Het gemiddelde van controlevariabele opleidingsniveau laat zien dat de respondenten gemiddeld een mbo-opleiding hebben afgerond met een diploma. Het gemiddelde is namelijk 4,02 ($SD=1,42$) met in totaal 7 categorieën. De respondenten zijn gemiddeld gezien dus vrij hoogopgeleid. Verder is het goed om te benoemen dat de meeste respondenten een hbo-opleiding hebben afgerond met een diploma, wat terug te vinden is in bijlage 1. In totaal heeft 28,9% van de respondenten een hbo-opleiding afgerond. Deze categorie wordt dus het meest vertegenwoordigd. Hierop volgt een percentage van 23,9% wie een mbo-opleiding heeft afgerond. De minst vertegenwoordigde categorie is de lagere school, namelijk 3,1%.

De controlevariabele leeftijd laat zien dat de respondenten gemiddeld 56,50 jaar zijn. Er geldt een redelijke spreiding met een standaarddeviatie van 17,87.

Voor controlevariabele geslacht zijn de percentages man en vrouw weergegeven. In de analyse is 49% man en 51% vrouw, dit is een redelijk gelijke verdeling.

Tot slot is te zien dat voor iedere variabele geldt dat de mediaan en het gemiddelde redelijk overeenkomen met elkaar, wat duidt op een symmetrische verdeling van de variabelen. Dit betekent dat de verschillende groepen redelijk gelijk verdeeld zijn, waardoor er weinig sprake zal zijn van vertekende resultaten voor het beantwoorden van de hypotheses

Tabel 1: Beschrijving van de in de analyse opgenomen variabelen, gemiddelde (standaarddeviatie), minimum- en maximumwaarde(n=3764)

Variabele	Gem (SD)	Min	Q1	Mediaan	Q3	Max
Traditionele opvattingen over genderrollen	2.15 (0,55)	1.00	1.80	2.10	2.50	5.00
Politieke oriëntatie	5.17 (2.15)	0.00	4.00	5.00	7.00	10.00
Sociale binding	4.48 (1.57)	1.00	3.00	5.00	6.00	7.00
Opleidingsniveau	4.02 (1.42)	1.00	3.00	4.00	5.00	6.00
Leeftijd	56.50 (17.87)	17.00	43.00	60.00	71.00	96.00
Geslacht						
<i>Man</i>	49,0%					
<i>Vrouw</i>	51,0%					

4.1.2 Bivariate statistieken

In tabel 2 worden de associatiematen van de variabelen weergegeven. Ten eerste is het opvallend dat de correlaties over het algemeen vrij zwak zijn. De sterkste correlatie is tussen afhankelijke variabele traditionele opvattingen over genderrollen en onafhankelijke variabele politieke oriëntatie ($r=0,267$, $p<0,001$). Deze correlatie is significant. Dit betekent dat mensen met een meer rechtse politieke oriëntatie, meer traditionele opvattingen over genderrollen laten zien.

Daarnaast heeft de variabele traditionele opvattingen over genderrollen een zwakke, maar significante correlatie met de mediator sociale binding ($r=-0,086, p<0,001$). Dit is een negatieve samenhang, wat betekent dat een sterker gevoel van sociale binding gepaard gaat met minder traditionele opvattingen over genderrollen. Dit resultaat komt niet overeen met de verwachting vanuit de theorie en tweede hypothese, waarin werd verondersteld dat mensen met een sterker gevoel van sociale binding meer traditionele opvattingen over genderrollen hebben.

Verder heeft opleidingsniveau een zwakke correlatie met traditionele opvattingen over genderrollen. Toch is deze samenhang in vergelijking met de overige associaties vrij groot ($r=-0,247, p<0,001$). Deze correlatie is significant. Een hoger opleidingsniveau gaat dus samen met minder traditionele opvattingen over genderrollen. Het is daarom goed dat er gecontroleerd wordt voor opleidingsniveau bij het toetsen van de hypothesen.

Controlevariabele leeftijd heeft een significante correlatie met de afhankelijke variabele, maar deze correlatie is zeer zwak ($r=0,053, p=0,001$). Een oudere leeftijd gaat samen met meer traditionele opvattingen over genderrollen.

Voor het controlevariabele geslacht geldt ook een zwakke correlatie ($r=-0,203, p<0,001$). Deze correlatie is negatief, wat betekent dat mannen meer traditionele opvattingen over genderrollen laten zien dan vrouwen. Vanwege deze significante correlatie is het goed dat geslacht wordt meegenomen als controlevariabele bij het toetsen van de hypothesen.

Tot slot heeft politieke oriëntatie een zeer zwakke correlatie met sociale binding ($r=-0,004, p=0,405$). Verder is het verband negatief en niet significant. De richting van het effect komt niet overeen met de hypothese, wat stelt dat een rechtse politieke oriëntatie samengaat met het ervaren van meer sociale binding.

Tabel 2: associatiematen van de variabelen (n=3764)

Variabelen	1	2	3	4	5	6
1. Traditionele opvattingen over genderrollen	-	0.267** a	-0.086** a	-0.247** a	0.053** a	-0.203** a
2. Politieke oriëntatie		-	-0.004 ^a	-0.090** a	-0.032* a	-0.083** a
3. Sociale binding			-	-0.019 ^a	0.172** a	0.088** a
4. Opleidingsniveau				-	-0.158** a	-0.042** a
5. Leeftijd					-	-0.085** a
6. Geslacht						-

*significant bij $p < 0,05$ **significant bij $p < 0,01$

^a berekend met Pearson correlatie

4.2 Modevaluatie

Voor dit onderzoek is gekozen voor een lineaire regressieanalyse. Hiervoor zijn verschillende modellen geschat die in tabel 3 staan weergegeven. Om de kwaliteit van de modellen vast te stellen wordt de modelfit, de assumpties van een lineaire regressieanalyse, multicollineariteit en eventuele uitbijters bekeken.

4.2.1 Modelfit

Ten eerste wordt gekeken naar de modelfit van de modellen. Hiervoor is gebruik gemaakt van de $R^2_{adjusted}$. Model 1 bestaat uit traditionele opvattingen over genderrollen en de controlevariabelen. Dit model heeft een $R^2_{adjusted}$ van 0,106. Dit is de proportie variantie wat door het model verklaard wordt. Model 1 verklaart dus 10,6% van de variantie. Voor de significantie van het de verklaarde variantie wordt gekeken naar de F-toets. Model 1 kan door

het toevoegen van de controlevariabelen significant meer verklaren dan het lege model ($F_{change}(3,3760) = 149,767; p=0,000$). In model 2 wordt de onafhankelijke variabele toegevoegd. Hiermee neemt de $R^2_{adjusted}$ toe tot 0,158. Model 2 kan 15,8% van de variantie verklaren na het toevoegen van variabele politieke oriëntatie. Dit is een toename van 5,2%. Deze toename in verklaarde variantie is significant ($F_{change}(1,3759) = 231,618; p=0,000$). Dit betekent dat door het toevoegen van de variabele politieke oriëntatie model 2 significant meer variantie verklaart dan het eerdere model. Tot slot is in model 4 de mediator sociale binding toegevoegd. De $R^2_{adjusted}$ is lichtelijk toegenomen tot 0,163. Model 4 kan 16,3% van de variantie verklaren. Ook dit model verklaart significant meer variantie dan model 2 ($F_{change}(1,3758) = 25,414; p=0,000$). Het percentage verklaarde variantie is in model 4 dus het grootst. Dit betekent dat model 4 traditionele opvattingen over genderrollen het beste kan voorspellen. In model 3 is de afhankelijke variabele sociale binding. Door middel van dit model is gekeken welk effect politieke oriëntatie heeft op de mediator sociale binding. De $R^2_{adjusted}$ van dit model is 0,040. Dit betekent dat het model 4% van de variantie kan verklaren. Het model verklaart significant meer variantie dan het lege model ($F_{change}(4,3759) = 39,936; p=0,000$). Toch is het percentage verklaarde variantie niet hoog.

4.2.2 Controle assumpties, multicollineariteit en uitbijters

De controle van de assumpties, multicollineariteit en de uitbijters wordt in bijlage 3 uitgebreid behandeld. Hieruit is gebleken dat er in het onderzoek wordt voldaan aan drie assumpties van een lineaire regressieanalyse. Dit betreft, een lineair verband tussen de afhankelijke variabele en de onafhankelijke variabelen, een constante residuele variantie en tot slot een normale verdeling van de residuen. Aan de assumptie van onafhankelijke waarnemingen wordt niet voldaan, dit wordt in bijlage 3 toegelicht. Dit heeft tot geval dat de resultaten vertekend kunnen zijn. Verder is er geen sprake van een te grote multicollineariteit, want de VIF-scores zijn lager dan 1,073. Tot slot zijn er in de analyse geen uitbijters gevonden die van grote

invloed zouden zijn op de analyse. Om tot dit oordeel te komen is opnieuw een analyse uitgevoerd, waarbij extreme scores zijn verwijderd. Deze analyse wordt in bijlage 3 weergegeven.

4.3 Hypothesetoetsing

Voor het toetsen van de hypothesen zal gekeken worden naar tabel 3, waarin de verschillende modellen worden weergegeven.

De eerste hypothese luidt als volgt: *Als mensen conservatiever zijn in hun politieke oriëntatie, hebben zij meer traditionele opvattingen over genderrollen.* In tabel 3 wordt model 2 weergegeven waarin politieke oriëntatie wordt toegevoegd. Hierin is te zien dat de politieke oriëntatie een positief effect heeft op traditionele opvattingen over genderrollen ($b=0,059$; $p=0,004$). Mensen met een rechtse politieke oriëntatie zijn dus meer traditioneel in hun opvattingen over genderrollen, dit effect is van redelijke grootte. Het maximale effect van politieke oriëntatie op traditionele opvattingen over genderrollen is namelijk 0,59 op een schaal van 1 tot en met 5. Dit betekent dat een zeer politiek linksgeoriënteerd persoon en een zeer politiek rechts-georiënteerd persoon maximaal 0,59 verschillen in traditionele opvattingen over genderrollen. Daarnaast is het effect significant. De resultaten ondersteunen dus de hypothese.

De tweede hypothese gaat als volgt: *Het positieve effect van een meer conservatieve politieke oriëntatie op traditionele opvattingen over genderrollen, kan gedeeltelijk verklaard worden door het ervaren van meer sociale binding.* Voor het beantwoorden van deze hypothese wordt in tabel 3 ook naar model 3 gekeken met sociale binding als afhankelijke variabele. Hierin te zien dat het effect van politieke oriëntatie op sociale binding klein is ($b=0,009$; $p=0,488$). Politieke oriëntatie heeft namelijk een maximaal effect van 0,09 op een schaal van 1 tot en met 7. Daarnaast is het effect niet significant. Sociale binding heeft ook

een redelijk klein effect op traditionele opvattingen over genderrollen ($b=-0,027$; $p=0,005$). Sociale binding heeft een maximaal effect van 0,189 op een schaal van 1 tot en met 5. Dit effect is wel significant. Het effect van politieke oriëntatie op traditionele opvattingen over genderrollen blijft onveranderd. Daarnaast komen de betrouwbaarheidsintervallen ook volledig met elkaar overeen. Dit is te zien in bijlage 2. Er is dus overlap tussen de betrouwbaarheidsintervallen, wat betekent dat er tussen de helling coëfficiënten weinig verschil zit. De steun van mediator sociale binding is dus erg zwak. Dit betekent dat sociale binding het positieve effect van een meer conservatieve politieke oriëntatie op traditionele opvattingen over genderrollen niet gedeeltelijk kan verklaren. De resultaten ondersteunen de tweede hypothese niet.

Voor ieder model geldt dat de controlevariabelen opleidingsniveau, leeftijd en geslacht zijn meegenomen. Opleidingsniveau heeft in ieder model met traditionele opvattingen over genderrollen een significant effect die van redelijke grootte is. In model 3 heeft de variabele geen significant effect op sociale binding.

Leeftijd heeft in ieder model een klein effect op de afhankelijke variabele. Daarnaast laten model 1, 2 en 4 zien dat de controlevariabele geen significant effect heeft op traditionele opvattingen over genderrollen. In model 3 heeft de controlevariabele wel een significant, maar klein effect op sociale binding.

Tot slot heeft het controlevariabele geslacht in ieder model een groot effect op de afhankelijke variabele. In model 1, 2 en 4 is dit effect negatief, wat betekent dat vrouwen minder traditionele opvattingen hebben over genderrollen. Dit is in lijn met de theorie. In model 3 is het effect van geslacht op sociale binding groot en positief. Dit betekent dat vrouwen een sterkere sociale bindingen voelen dan mannen. Het effect is significant.

Tabel 3: Resultaten van de regressieanalyse met in model 1 tot en met 3 traditionele opvattingen over genderrollen als afhankelijke variabele, politieke oriëntatie als onafhankelijke variabele en sociale binding als mediator.

	Model 1 ^a		Model 2 ^a		Model 3 ^b		Model 4 ^a	
	b (SE)	p	b (SE)	p	b (SE)	p	b (SE)	p
Intercept	2.690** (0.042)	0,000	2.312** (0.048)	0.000	3.277 (0.146)	0.000	2.401** (0.051)	0.000
Opleidingsniveau	-0.101** (0.006)	0.000	-0.091** (0.006)	0.000	0.017 (0.018)	0.336	-0.091** (0.006)	0.000
Leeftijd	0.000 (0.000)	0.716	0.000 (0.000)	0.632	0.016** (0.001)	0.000	0.001 (0.000)	0.165
Geslacht (0=Man, 1=Vrouw)	-0.237** (0.017)	0.000	-0.214** (0.017)	0.000	0.333** (0.051)	0.000	-0.205** (0.017)	0.000
Politieke oriëntatie			0.059** (0.004)	0.000	0.009 (0.012)	0.448	0.059** (0.004)	0.000
Sociale binding							-0.027** (0.005)	0.000
R ² adjusted	0.106		0.158		0.040		0.163	
F change	149.767**		231.618**		39.936**		25.414**	
N	3764		3764		3764		3764	

*significant bij $p < 0.05$, **significant bij $p < 0.001$

^aafhankelijke variabele is traditionele opvattingen over genderrollen ^bafhankelijke variabele is sociale binding

5 Conclusie en Discussie

5.1 Conclusie

Traditionele opvattingen over genderrollen hebben een isolerend effect op vrouwen, doordat zij minder sociale relaties vormen met mensen in de publieke sfeer. Dit heeft een negatieve invloed op het ervaren van sociale cohesie (Valentevo, 2016). Wanneer het doel is om een gelijke verhouding tussen mannen en vrouwen te bewerkstellen, kan beleid zich aanpassen aan de kennis die binnen dit onderzoek is opgedaan. Deze gelijke verhouding wordt binnen de

conservatieve politieke oriëntatie minder geaccepteerd (Jost et al., 2008). Politieke oriëntatie is op deze manier bepalend voor traditionele opvattingen over genderrollen.

De onderzoeksvraag waar door middel van dit onderzoek antwoord op is gegeven luidt als volgt: *Waarom zijn conservatieven traditioneler in hun opvattingen over genderrollen, en hoe speelt sociale binding hier een rol in?* Hiervoor zijn de hypothesen getoetst door middel van een hiërarchische lineaire regressieanalyse uitgevoerd, waarvan de belangrijkste resultaten in dit hoofdstuk worden toegelicht.

Binnen het onderzoek zijn op basis van de theorie twee hypothesen geformuleerd. Om te beginnen met de eerste hypothese *'Als mensen conservatiever zijn in hun politieke oriëntatie, hebben zij meer traditionele opvattingen over genderrollen'*. Deze hypothese wordt ondersteund door de resultaten. Mensen met een meer rechtse politieke oriëntatie, en dus conservatieven, hebben vaker traditionele opvattingen over genderrollen. De politieke oriëntatie van een persoon heeft dus invloed op zijn of haar opvattingen over genderrollen. Deze invloed is van redelijke grootte. De resultaten laten zien dat mensen met een conservatieve politieke oriëntatie meer traditionele opvattingen hebben over genderrollen en hiermee een ongelijke verhouding tussen mannen en vrouwen accepteren. Dit verband komt overeen met de theorie. Op basis van de theorie wordt dit verband verklaard door de acceptatie van sociale ongelijkheid en een waarde voor traditioneel gedrag door conservatieven (Thórisdóttir et al., 2007). De verklaring voor traditionele opvattingen over genderrollen is door middel van dit onderzoek geïdentificeerd. Toekomstig beleid wat een gelijke verhouding tussen mannen en vrouwen wil stimuleren kan met deze kennis inspelen op de waarden en persoonlijkheid van conservatieven. Conservatieven accepteren een ongelijke verhouding tussen mannen en vrouwen vanwege een angst voor het onbekende en onzekerheid (Thórisdóttir et al., 2007). Beleid kan conservatieven laten inzien dat verandering kan leiden tot verbeteringen. Beleid zou conservatieven kunnen stimuleren om meer nieuwe

ervaringen op te doen door bijvoorbeeld het kennismaken met nieuwe culturen te bevorderen. Door zulke nieuwe ervaringen zijn mensen minder angstig voor het onbekende en zullen mensen minder vasthouden aan de huidige situatie en daarmee tradities. Conservatieven houden zich dan wellicht minder vast aan verwachtingen en daarmee traditionele genderrollen.

De tweede hypothese *'Het positieve effect van een meer conservatieve politieke oriëntatie op traditionele opvattingen over genderrollen, kan gedeeltelijk verklaard worden door het ervaren van meer sociale binding'* wordt niet ondersteund door de resultaten. Een sterke sociale binding gaat gepaard met minder traditionele opvattingen over genderrollen, dit is niet in lijn met de hypothese en dus de theorie. Verder is het verband tussen politieke oriëntatie en sociale binding positief, wat betekent dat een rechtse politieke oriëntatie gepaard gaat met meer sociale binding. Dit effect is echter klein en niet significant, wat geen bevestiging geeft voor de hypothese. De theorie veronderstelt dat conservatieven in vergelijking tot liberalen meer sociale binding ervaren. Er heerst binnen de conservatieve politieke oriëntatie het idee dat er binding moet zijn met de groep en mensen loyaal moeten zijn naar deze groep (Schlenker et al., 2012). Conservatieven maken vanwege een sterkere sociale binding en een waarde voor traditioneel gedrag, de traditionele opvattingen over genderrollen eigen. De resultaten laten niet zien dat sociale binding het positieve effect van een meer conservatieve politieke oriëntatie op traditionele opvattingen over genderrollen, gedeeltelijk kan verklaren. Voor vervolgonderzoek zou het verstandig zijn om sociale binding meer te meten als de binding die iemand heeft met de sociale groep op basis van politieke oriëntatie. Sociale binding is binnen dit onderzoek gemeten als de sociale binding in het algemeen. Dit kan leiden tot resultaten die meer overeenkomen met de hypothese en een beter mediatie-effect. Dit wordt verder toegelicht in de discussie.

In conclusie, conservatieven zijn op basis van de onderzoeksresultaten traditioneler in hun opvattingen over genderrollen. Binnen de theorie wordt dit verklaard door een waarde voor traditioneel gedrag en de acceptatie van sociale ongelijkheid. Sociale binding kan dit verband op basis van de onderzoeksresultaten niet gedeeltelijk verklaren. De onderzoeksresultaten komen dus niet volledig overeen met de theorie. Binnen dit onderzoek is door de operationalisatie van sociale binding het concept niet volledig gemeten, wanneer dit in vervolgonderzoek wel wordt gedaan zou dit tot andere resultaten kunnen leiden. Dit wordt in de discussie verder toegelicht.

5.2 Discussie

Uit de onderzoeksresultaten kan worden verondersteld dat mensen met een conservatieve politieke oriëntatie traditioneler zijn in hun opvattingen over genderrollen. Deze onderzoeksresultaten zijn toe te passen op de Nederlandse samenleving vanwege het gebruik van Nederlandse respondenten. Als gevolg van traditionele genderrollen krijgen vrouwen minder de ruimte om relaties te vormen met mensen buiten hun familieleden (Valentevo, 2016). Om de participatie van vrouwen in de publieke sfeer te verhogen is het belangrijk de oorzaken van traditionele opvattingen over genderrollen te identificeren. Dit is door middel van dit onderzoek gedaan.

Tijdens het onderzoek zijn enige beperkingen aan het licht gekomen. Ten eerste is het concept sociale binding gemeten door middel van cirkelfiguren die aangeven hoe verbonden iemand zich voelt met een ander. Deze vraag heeft de algemene verbondenheid met een ander gemeten en hiermee is niet mee duidelijk gemaakt of de ander een onbekende is of iemand uit zijn of haar sociale groep. Op basis van de theorie wordt verondersteld dat een sterke sociale binding met een sociale groep ervoor zorgt dat mensen gendernormen sneller eigen maken. Bij het meten van het concept sociale binding is gekeken naar de algemene verbondenheid van mensen met een ander en hieruit is niet af te leiden of de ander iemand is van zijn of haar

sociale groep. Dit kan een vertekend beeld geven van de resultaten doordat er niet gemeten wordt wat we willen meten. De algemene verbondenheid die een persoon voelt met een ander kan bijvoorbeeld ook betrekking hebben tot de verbondenheid met vreemden of mensen van een andere sociale groep. Voor vervolgonderzoek kan dit concept beter gemeten worden door duidelijk te formuleren om welke verbondenheid het gaat, in dit geval met de sociale groep die gevormd is door politieke oriëntatie. Daarnaast is sociale binding een breed begrip wat door het gebruik van slechts één vraag vrij smal gemeten is. Een aanbeveling is om dit concept door middel van een schaal te meten wat bestaat uit verschillende vragen en de verschillende elementen van het concept bevat. De resultaten zullen hierdoor beter aansluiten op wat er gemeten moet worden. Dit resulteert in een meer volledig beeld van sociale binding en daarbij het mediatie-effect.

Ten tweede is tijdens het doen van onderzoek opgevallen dat er weinig Nederlandse bronnen zijn. De literatuur is vaak Brits of Amerikaans wat niet aansluit bij het Nederlandse politieke systeem. Zo wordt in de Amerikaanse literatuur een duidelijk onderscheid beschreven tussen liberalen en conservatieven die geïdentificeerd worden als links en rechts (Graham et al., 2009; Jost et al., 2003; Jost et al., 2008; Thórisdóttir et al., 2007). Dit komt niet volledig overeen met de situatie in Nederland. De Nederlandse politieke partijen liggen verdeeld op het politieke spectrum van meer linkse-en meer rechtse partijen, op dit spectrum is dus geen duidelijke tweescheiding te herkennen (Lucardie, 2008). Daarnaast komen de termen ‘links’ en ‘rechts’ niet volledig overeen met ‘liberaal’ en ‘conservatief’. Zo wordt de VVD een rechts-liberale partij genoemd (Lucardie, 2008). Voor de resultaten betekent dit dat ze niet aansluiten op respondenten die zich niet identificeren als links-liberaal of rechts-conservatief, waardoor de resultaten een vertekend beeld kunnen geven. Het is gewenst dat vervolgonderzoek de focus legt op de waarden van mensen op basis van hun plek op het politieke spectrum, waardoor de resultaten beter overeenkomen met de theorie. Daarnaast zou

aan respondenten gevraagd kunnen worden of zij zich meer identificeren als liberaal of conservatief. Hierdoor kan gekeken worden of dit overeenkomt met hun linkse-of rechtse politieke oriëntatie. Onderzoek naar opvattingen over genderrollen zal op deze manier beter aan sluiten op het politieke spectrum wat in Nederland te zien is.

Verder is tijdens het onderzoek gebleken dat het onderscheid tussen politieke oriëntatie en opvattingen over genderrollen een uitdaging was. Toch zijn zowel politieke oriëntatie als traditionele opvattingen over genderrollen beide brede concepten. Politieke oriëntatie kan variëren van een zeer linkse politieke oriëntatie tot een zeer rechtse en dit is afhankelijk van iemand zijn of haar persoonlijkheid, motieven, waarden en doelen (Thórisdóttir et al., 2007). Traditionele opvattingen over genderrollen is ook een breed begrip, wat kan variëren van zeer egalitaire opvattingen die stellen dat vrouwen en mannen gelijk zijn tot zeer traditionele opvattingen (Boehnke, 2011). Er is geen sprake van een sterke correlatie tussen de twee concepten en ze omvatten verschillende elementen. Dit is terug te zien in tabel 2 waar de correlatie tussen beide begrippen niet hoog is. Daarnaast heeft politieke oriëntatie betrekking op iemand zijn of haar ideeën over het organiseren van de samenleving. Opvattingen over genderrollen hebben meer betrekking op de verwachtingen van individuen naar andere individuen toe.

Tot slot is binnen het onderzoek de assumptie van onafhankelijke waarnemingen geschonden door de onderlinge invloed binnen huishoudens. Om voor deze invloed te controleren zou bij vervolgonderzoek een multilevel-analyse kunnen worden uitgevoerd. Hiervoor worden gegevens van alle verschillende niveaus, dus huisoudste en bijvoorbeeld de jongste uit het gezin, in één dataset gezet waardoor deze gegevens tegelijkertijd worden opgenomen in de analyse. Verder zou de onderlinge invloed binnen huishoudens kunnen worden opgelost door alleen de huisoudsten mee te nemen in de analyse. Dit heeft als nadeel dat het resulteert in een kleinere steekproef. Een te kleine steekproef geeft geen juiste

vertegenwoordiging van de populatie. Er is dan sprake van een verlies van data en daarmee informatie over de verbanden. Daarnaast geeft een te kleine steekproef geen significante verschillen weer.

Wat dit onderzoek uniek maakt is onder andere de grootte van de steekproef. De steekproef bestaat uit 3764 respondenten wat een positieve invloed heeft op de generaliseerbaarheid van het onderzoek. De steekproef is namelijk van voldoende grootte waardoor het de populatie goed vertegenwoordigd. Verder is er sprake van een mooie normale verdeling van de residuen, wat duidt geen schending van de assumpties. Hierdoor is de regressieanalyse valide. Bij een normale verdeling van de residuen wordt namelijk verondersteld dat de resultaten geldig zijn. Er is dus grotendeels aan de condities voldaan waardoor de resultaten generaliseerbaar zijn op de populatie. Er wordt met een enige zekerheid veronderstelt dat de onderzoeksresultaten overeenkomen met het gedrag en opvattingen van de gehele populatie. Tot slot zijn de vragenlijsten zeer recent afgenomen, namelijk in 2021 en 2022. Hierdoor komen de onderzoeksresultaten overeen met de huidige situatie van onder andere de politieke oriëntatie en traditionele opvattingen over genderrollen van mensen.

Voor vervolgonderzoek is het advies om data te verwerven die beter aansluiten op de concepten sociale binding en politieke oriëntatie. Een gelijke verhouding tussen mannen en vrouwen is wenselijk, maar om dit te bereiken kunnen eerst de achterliggende oorzaken van traditionele opvattingen over genderrollen worden geïdentificeerd mede door middel van de aanbevelingen die binnen dit hoofdstuk zijn gedaan. Voor zowel vrouwen als mannen kan dit betekenen dat ze meer vrijheid ervaren in hun keuzes en niet vaststaan aan bepaalde verwachtingen.

Literatuur

- Abrams, D., Marques, J. C., Bown, N. J., & Henson, M. (2000). Pro-norm and antinorm deviance within and between groups. *Journal of Personality and Social Psychology*, 78(5), 906–912. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.78.5.906>
- Blomfield, M. (2021). Reparations and Egalitarianism. *Ethical Theory and Moral Practice*, 24(5), 1177–1195. <https://doi.org/10.1007/s10677-021-10201-8>
- Boehnke, M. (2011). Gender Role Attitudes around the Globe: Egalitarian vs. Traditional Views. *Asian journal of social science*, 39(1), 57–74. <https://doi.org/10.1163/156853111x554438>
- Boelhouwer, J., Dekker, P., De Greef, P., & Van Malen, J. (2002). *Niet-stemmers Een onderzoek naar achtergronden en motieven in enquêtes, interviews en focusgroepen* (isbn 90-377-0098-5). Sociaal en Cultureel Planbureau. Geraadpleegd op 10 mei 2023, van https://repository.scp.nl/bitstream/handle/publications/1127/Niet_stemmer%09s.%09df?sequence=1&isAllowed=y
- Calvo-Salguero, A., García-Martínez, J., & Monteoliva, A. (2008). Differences Between and Within Genders in Gender Role Orientation According to Age and Level of Education. *Sex Roles*, 58(7–8), 535–548. <https://doi.org/10.1007/s11199-007-9354-6>
- Centraal Bureau voor de Statistiek. (2022, 21 december). *Bijna 6 op de 10 Nederlanders behoren niet tot religieuze groep*. Geraadpleegd op 26 februari 2023, van <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2022/51/bijna-6-op-de-10-nederlanders-behoren-niet-tot-religieuze-groep#:~:text=In%202021%20gaf%2043%20procent,in%202010%20nog%2027%20procent.>

Centraal Bureau voor de Statistiek. (z.d.). *Hoeveel werken mannen meer dan vrouwen?*

Geraadpleegd op 22 februari 2023, van <https://www.cbs.nl/nl-nl/faq/emancipatie/hoeveel-werken-mannen-meer-dan-vrouwen-#:~:text=In%202021%20werkte%20van%20de,toen%20dus%209%2C7%20procentpu>
[nt.](https://www.cbs.nl/nl-nl/faq/emancipatie/hoeveel-werken-mannen-meer-dan-vrouwen-#:~:text=In%202021%20werkte%20van%20de,toen%20dus%209%2C7%20procentpu)

Graham, J., Haidt, J., & Nosek, B. A. (2009). Liberals and conservatives rely on different sets of moral foundations. *Journal of Personality and Social Psychology*, *96*(5), 1029–1046. <https://doi.org/10.1037/a0015141>

Halimi, M., Consuegra, E., Struyven, K., & Engels, N. (2016). The Relationship Between Youngsters' Gender Role Attitudes and Individual, Home, and School Characteristics. *SAGE Open*, *6*(3), 215824401665623. <https://doi.org/10.1177/2158244016656230>

Hogg, M. A. (2016). Social Identity Theory. In S. McKeown, R. Haji, N. Ferguson (Eds) *Understanding Peace and Conflict Through Social Identity Theory* (pp. 3–17). Springer International Publishing. https://doi.org/10.1007/978-3-319-29869-6_1

Jost, J. T., Glaser, J., Kruglanski, A. W., & Sulloway, F. J. (2003). Political conservatism as motivated social cognition. *Psychological Bulletin*, *129*(3), 339– 375. <https://dx-doi-org.proxy-ub.rug.nl/10.1037/0033-2909.129.3.339>

Jost, J. T., Nosek, B. A., & Gosling, S. D. (2008). Ideology: Its Resurgence in Social, Personality, and Political Psychology. *Perspectives on Psychological Science*, *3*(2), 126–136. <https://doi.org/10.1111/j.1745-6916.2008.00070.x>

LISS Panel (2022). Centerdata, Tilburg University. Geraadpleegd op 14 maart 2023, van <https://www.lissdata.nl/>

Lucardie, P. (2008). De positie van de VVD in het Nederlandse partijstelsel: Invloedrijk maar excentrisch? In G. Voerman, & P. van Schie (Eds.), *Zestig jaar VVD* (pp. 13-26).

- Boom. Geraadpleegd op 12 mei 2023, van <https://dnpprepo.ub.rug.nl/10886/288/Zestig%20jaar%20VVD-Lucardie.pdf>
- O'Rourke, H. M., & Sidani, S. (2017). Definition, Determinants, and Outcomes of Social Connectedness for Older Adults: A Scoping Review. *Journal of Gerontological Nursing*, 43(7), 43–52. <https://doi.org/10.3928/00989134-20170223-03>
- Read, J. G. (2003). The Sources of Gender Role Attitudes among Christian and Muslim Arab-American Women. *Sociology of Religion*, 64(2), 207. <https://doi.org/10.2307/3712371>
- Scherpenzeel, A. (2009, January). *Start of the LISS panel: Sample and recruitment of a probability-based Internet panel*. Centerdata. Geraadpleegd op 16 maart 2023, van https://www.lissdata.nl/sites/default/files/bestanden/Sample_and_Recruitment.pdf
- Schlenker, B. R., Chambers, J. C., & Le, B. M. (2012). Conservatives are happier than liberals, but why? Political ideology, personality, and life satisfaction. *Journal of Research in Personality*, 46(2), 127–146. <https://doi.org/10.1016/j.jrp.2011.12.009>
- Schroeder, K. M., & Liben, L. S. (2021). Felt Pressure to Conform to Cultural Gender Roles: Correlates and Consequences. *Sex Roles*, 84(3–4), 125-138. <https://doi.org/10.1007/s11199-020-01155-9>
- Sjöberg, O. (2004). The Role of Family Policy Institutions in Explaining Gender-Role Attitudes: A Comparative Multilevel Analysis of Thirteen Industrialized Countries. *Journal of European Social Policy*, 14(2), 107–123. <https://doi.org/10.1177/0958928704042003>
- Thórisdóttir, H., Jost, J. T., Liviatan, I., & Shrout, P. E. (2007). Psychological Needs and Values Underlying Left-Right Political Orientation: Cross-National Evidence from Eastern and Western Europe. *Public Opinion Quarterly*, 71(2), 175–203. <https://doi.org/10.1093/poq/nfm008>

Valentova, M. (2013). Age and sex differences in gender role attitudes in Luxembourg between 1999 and 2008. *Work, Employment & Society*, 27(4), 639–657. <https://doi.org/10.1177/0950017013481638>

Valentova, M. (2016). How Do Traditional Gender Roles Relate to Social Cohesion? Focus on Differences Between Women and Men. *Social Indicators Research*. <https://doi.org/10.1007/s11205-015-0961-2>

Bijlage 1

1. Variabelen uit het kernmodel

1.1 Traditionele opvattingen over genderrollen

Oorspronkelijke variabele

Voor de afhankelijke variabele traditionele opvattingen over genderrollen is gebruik gemaakt van verschillende items. Deze items bestonden uit uitspraken waar mensen op konden beantwoorden met 1) helemaal oneens, 2) oneens, 3) niet eens, niet oneens, 4) eens of 5) helemaal eens.

		Statistics										
		A working mother relationship with her children can be just as close and warm as that of a non-working mother.	A child that is not yet attending school is likely to suffer the consequences if his or her mother has a job.	Overall, family life suffers the consequences if the mother has a full-time job.	Both father and mother should contribute to the family income.	The father should earn money, while the mother takes care of the household and the family.	Fathers ought to do more in terms of household work than they do at present.	Fathers ought to do more in terms of childcare than they do at present.	A woman is more suited to rearing young children than a man.	It is actually less important for a girl than for a boy to get a good education.	Generally speaking, boys can be reared more liberally than girls.	It is unnatural for women in firms to have control over men.
N	Valid	3764	3764	3764	3764	3764	3764	3764	3764	3764	3764	3764
	Missing	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Mean		4.14	2.39	2.35	3.55	1.79	3.44	3.45	2.57	1.47	1.88	1.52
Median		4.00	2.00	2.00	4.00	2.00	3.00	3.00	3.00	1.00	2.00	1.00
Std. Deviation		.978	1.062	1.128	.973	.853	.824	.811	1.058	.816	.946	.757
Minimum		1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Maximum		5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
Percentiles	25	4.00	2.00	1.00	3.00	1.00	3.00	3.00	2.00	1.00	1.00	1.00
	50	4.00	2.00	2.00	4.00	2.00	3.00	3.00	3.00	1.00	2.00	1.00
	75	5.00	3.00	3.00	4.00	2.00	4.00	4.00	3.00	2.00	2.00	2.00

Item		Helemaal oneens	Oneens	Niet eens, niet oneens	Eens	Helemaal eens	Missing	Totaal
Cv22n109	Een werkende moeder kan net zo'n warme en hechte relatie met haar kinderen hebben als een moeder die niet werkt.	62 (1,6%)	254 (6,7%)	441 (11,7%)	1348 (35,8%)	1659 (44,1%)	0	3764
Cv22n110	Een kind dat nog niet naar school gaat zal er waarschijnlijk onder lijden als zijn of haar moeder werkt.	854 (22,7%)	1317 (35%)	943 (25,1%)	565 (15,0%)	85 (2,3%)	0	3764
Cv22n111	Al met al lijdt het gezinsleven er onder als de vrouw een volledige baan heeft.	1031 (27,4%)	1201 (31,9%)	842 (22,4%)	567 (15,1)	123 (3,3%)	0	3764
Cv22n112	Man en vrouw moeten beiden	97 (2,6%)	392 (10,4)	1268 (33,7%)	1375 (36,5)	632 (16,8%)	0	3764

	bijdragen aan het gezinsinkomen.							
Cv22n113	De man moet het geld verdienen, de vrouw moet voor het huishouden en het gezin zorgen.	1651 (43,9%)	1403 (37,3%)	571 (15,2%)	115 (3,1%)	24 (0,6%)	0	3764
Cv22n114	Mannen zouden een groter deel van het huishoudelijk werk moeten doen dan nu het geval is.	58 (1,5%)	334 (8,9%)	1574 (41,8%)	1491 (39,6%)	307 (8,2%)	0	3764
Cv22n115	Mannen zouden meer moeten doen aan de verzorging van de kinderen dan nu het geval is.	51 (1,4%)	312 (8,3%)	1607 (42,7%)	1486 (39,5%)	308 (8,2%)	0	3764
Cv22n151	Een vrouw is geschikter om kleine kinderen op te voeden dan een man.	651 (17,3%)	1225 (32,5%)	1079 (28,7%)	717 (19,0%)	92 (2,4%)	0	3764
Cv22n152	Voor een meisje is het eigenlijk toch niet zo belangrijk als voor een jongen om een goede schoolopleiding te krijgen.	2500 (66,4%)	939 (24,9%)	191 (5,1%)	71 (1,9%)	63 (1,7%)	0	3764
Cv22n153	Jongens kun je in het algemeen vrijer opvoeden dan meisjes.	1623 (43,1%)	1258 (33,4%)	606 (16,1%)	260 (6,9%)	17 (0,5%)	0	3764
Cv22n154	Het is onnatuurlijk als vrouwen in een bedrijf leiding uitoefenen over mannen.	2291 (60,9%)	1096 (29,1%)	290 (7,7%)	68 (1,8%)	19 (0,5%)	0	3764

Syntax: *Oorspronkelijke frequentieverdelingen items die deel uitmaken van schaalvariabele traditionele opvattingen over genderrollen.

```
FREQUENCIES VARIABLES=cv22n109 cv22n110 cv22n111 cv22n112 cv22n113
cv22n114 cv22n115 cv22n151 cv22n152
cv22n153 cv22n154
/NTILES=4
/STATISTICS=STDDEV MINIMUM MAXIMUM MEAN MEDIAN
/HISTOGRAM
/ORDER=ANALYSIS.
```

Bewerkingen op de variabelen

Items cv22n112, cv22n114 en cv22n115 zijn gehercodeerd zodat een hogere score op deze items een hogere score op traditionele opvattingen over genderrollen betekent.

Syntax: *Hercoderen items traditionele opvattingen over genderrollen.

DATASET ACTIVATE DataSet1.

RECODE cv22n112 (1=5) (2=4) (3=3) (4=2) (5=1) INTO cv22n112new.
EXECUTE.

RECODE cv22n114 (1=5) (2=4) (3=3) (4=2) (5=1) INTO cv22n114new.
EXECUTE.

RECODE cv22n115 (1=5) (2=4) (3=3) (4=2) (5=1) INTO cv22n115new.
EXECUTE.

Voordat de items samengevoegd konden worden is er eerst een betrouwbaarheidsanalyse uitgevoerd. Item cv22n109 kwam wel overeen met de definitie uit de theorie, echter vormde dit item met de eerdergenoemde items geen betrouwbare schaal. De cronbach's alpha was 0,458. Door te kijken naar de cronbach's alpha if deleted is ervoor gekozen om dit item te verwijderen. Na het hercoderen en het verwijderen van item cv22n109 is de cronbach's alpha 0,798. Zonder items cv22n112, cv22n114 en cv22n115 was de cronbach's alpha 0,815. Omdat deze items wel goed overeenkomen met het theoretische concept is er gekozen voor een hercodering en niet voor het verwijderen van deze items. Aan de hand van deze betrouwbaarheidsanalyse is de conclusie gemaakt dat deze schaal voldoende betrouwbaar is.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.798	10

Item - Total Statistics

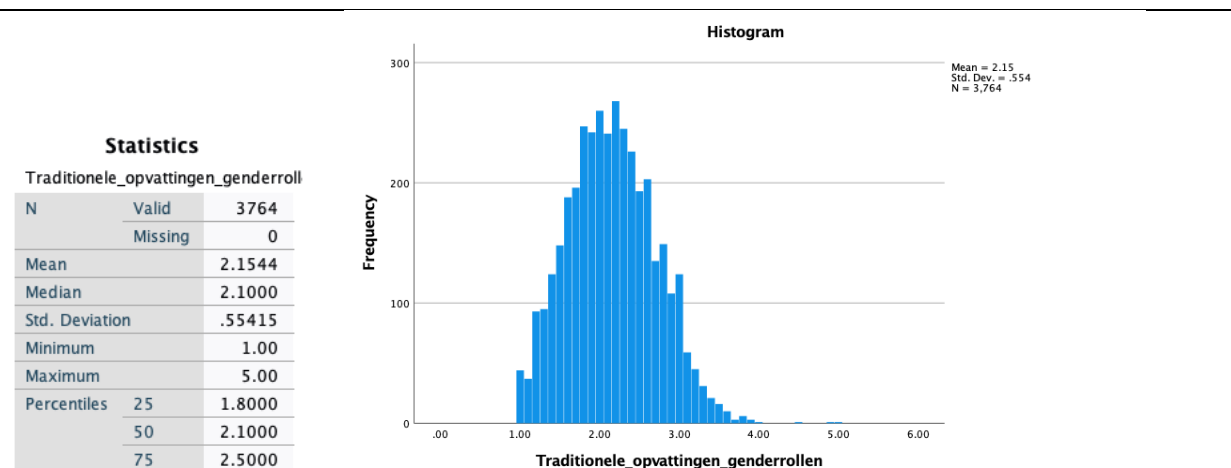
	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
A child that is not yet attending school is likely to suffer the consequences if his or her mother has a job.	19.1924	23.822	.571	.767
Overall, family life suffers the consequences if the mother has a full-time job.	19.2370	23.308	.578	.766
cv22n112new	19.1367	26.975	.294	.801
The father should earn money, while the mother takes care of the household and the family.	19.7901	24.780	.630	.763
cv22n114new	19.0289	27.040	.370	.791
cv22n115new	19.0395	27.121	.368	.791
A woman is more suited to rearing young children than a man.	19.0232	24.670	.485	.779
It is actually less important for a girl than for a boy to get a good education.	20.1057	26.607	.420	.786
Generally speaking, boys can be reared more liberally than girls.	19.7027	25.449	.473	.780
It is unnatural for women in firms to have control over men.	20.0632	25.986	.552	.773

Syntax: *Betrouwbaarheidsanalyse schaal traditionele opvatting over genderrollen.
 RELIABILITY
 /VARIABLES=cv22n110 cv22n111 cv22n112new cv22n113 cv22n114new cv22n115new
 cv22n151 cv22n152
 cv22n153 cv22n154
 /SCALE('ALL VARIABLES') ALL
 /MODEL=ALPHA
 /STATISTICS=DESCRIPTIVE SCALE
 /SUMMARY=TOTAL.

Syntax: *Uiteindelijke variabele traditionele opvattingen over genderrollen.
 COMPUTE
 Traditionele_opvattingen_genderrollen=MEAN(cv22n110,cv22n111,cv22n112new,cv22n113,
 cv22n114new,cv22n115new,cv22n151,cv22n152,cv22n153,cv22n154).
 EXECUTE.

Uiteindelijke variabele

Voor de uiteindelijke variabele traditionele opvattingen over genderrollen geldt dat een hogere score meer traditionele opvattingen betekent en kan een score aannemen van 1 tot en met 5. Het gemiddelde is 2,15 en heeft een standaarddeviatie van 0,55. Mensen zijn het gemiddeld gezien dus meer oneens met de uitspraken. Het histogram laat dit ook zien, er zijn weinig mensen die het (helemaal) eens zijn met de uitspraken. Mensen zijn gemiddeld gezien dus niet heel traditioneel in hun opvattingen over genderrollen.

Syntax: *Nieuwe frequentietabel traditionele opvattingen genderrollen na bewerkingen.
 FREQUENCIES VARIABLES=Traditionele_opvattingen_genderrollen
 /NTILES=4
 /STATISTICS=STDDEV MINIMUM MAXIMUM MEAN MEDIAN
 /HISTOGRAM
 /ORDER=ANALYSIS.

1.2 Politieke oriëntatie

Oorspronkelijke variabele

Voor de onafhankelijke variabele politieke oriëntatie is gebruikt gemaakt van item cv22n101 waar de volgende vraag werd gesteld: "In de politiek wordt soms gesproken over "links" en "rechts". Waar zou u zich op deze schaal plaatsen, waarbij 0 links en 10 rechts betekent?". Daarnaast konden respondenten voor antwoordcategorie -9 kiezen wanneer zij hier geen antwoord op wisten.

Statistics

Where would you place yourself on t

N	Valid	3764
	Missing	0
Mean		5.17
Median		5.00
Std. Deviation		2.152
Minimum		0
Maximum		10
Percentiles	25	4.00
	50	5.00
	75	7.00

Where would you place yourself on the scale below, where 0 means left and 10 means right?

Valid		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
		left	89	2.4	2.4
1		79	2.1	2.1	4.5
2		315	8.4	8.4	12.8
3		404	10.7	10.7	23.6
4		401	10.7	10.7	34.2
5		791	21.0	21.0	55.2
6		527	14.0	14.0	69.2
7		644	17.1	17.1	86.3
8		385	10.2	10.2	96.6
9		66	1.8	1.8	98.3
right		63	1.7	1.7	100.0
Total		3764	100.0	100.0	

Syntax: *Oorspronkelijke frequentieverdeling politieke oriëntatie.

FREQUENCIES VARIABLES=cv22n101

/NTILES=4

/STATISTICS=STDDEV MINIMUM MAXIMUM MEAN MEDIAN

/HISTOGRAM

/ORDER=ANALYSIS.

Bewerkingen op de variabele

Ten eerste is antwoordcategorie -9) Ik weet het niet, niet meegenomen in de analyse en is gehercodeerd tot system missing. Verder zijn er geen bewerkingen op de variabele uitgevoerd.

Syntax: *Herocoderen politieke oriëntatie.

DATASET ACTIVATE DataSet1.

RECODE cv22n101 (0=0) (1=1) (2=2) (3=3) (4=4) (5=5) (6=6) (7=7) (8=8) (9=9) (10=10) (-9=SYSMIS)

INTO politieke_oriëntatie_new.

EXECUTE.

Uiteindelijke variabele

Voor de onafhankelijke variabele geldt dat een hogere score een rechtse politieke oriëntatie betekent. De variabele heeft een gemiddelde van 5,17 met een standaarddeviatie van 2,15. Mensen bevinden zich gemiddeld gezien vrij centraal op de politieke schaal. In de frequentieverdeling is te zien dat antwoordcategorie 5 ook het vaakst wordt gegeven.

			politieke oriëntatie_new					
			Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent		
Statistics	politieke oriëntatie_new		Valid	.00	89	2.4	2.4	2.4
				1.00	79	2.1	2.1	4.5
	N		Valid	2.00	315	8.4	8.4	12.8
			Missing	3.00	404	10.7	10.7	23.6
	Mean			4.00	401	10.7	10.7	34.2
	Median			5.00	791	21.0	21.0	55.2
	Std. Deviation			6.00	527	14.0	14.0	69.2
	Minimum			7.00	644	17.1	17.1	86.3
	Maximum			8.00	385	10.2	10.2	96.6
	Percentiles		25	9.00	66	1.8	1.8	98.3
		50	10.00	63	1.7	1.7	100.0	
		75						
			Total	3764	100.0	100.0		

Syntax: *Nieuwe frequentieverdeling politieke oriëntatie na bewerkingen.
 FREQUENCIES VARIABLES=politieke_oriëntatie_new
 /NTILES=4
 /STATISTICS=STDDEV MINIMUM MAXIMUM MEAN MEDIAN
 /HISTOGRAM
 /ORDER=ANALYSIS.

1.3 Sociale binding

Uiteindelijke variabele

Variabele sociale binding is de mediator binnen dit onderzoek. Deze variabele is gemeten door middel van item cp22n135. Voor dit item moesten de respondenten een cirkelfiguur kiezen die de mate van verbondenheid met anderen het beste weergaf. Binnen figuur 1 lag de cirkel ‘zelf’ en ‘ander’ het verst uit elkaar en in figuur 7 lagen de cirkels het dichtste in elkaar. Op de variabele zijn geen verdere bewerkingen op uitgevoerd. De mediator heeft een gemiddelde van 4,48 met een standaarddeviatie van 1,57. Gemiddeld gezien voelen de respondenten dus een redelijke mate van verbondenheid met anderen. Figuur 5 wordt aan de frequentieverdeling te zien het vaakst als antwoord gegeven.

			The rating scale with circles below is used to assess the degree to which people feel connected to other people. Please indicate to what extent you generally feel connected to other people.					
			Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent		
Statistics	The rating scale with circles below is		Valid	figure 1	189	5.0	5.0	5.0
	N			figure 2	287	7.6	7.6	12.6
			Missing	figure 3	483	12.8	12.8	25.5
	Mean			figure 4	765	20.3	20.3	45.8
	Median			figure 5	977	26.0	26.0	71.8
	Std. Deviation			figure 6	738	19.6	19.6	91.4
	Minimum			figure 7	325	8.6	8.6	100.0
	Maximum			Total	3764	100.0	100.0	
	Percentiles		25					
			50					
		75						

Syntax: *Frequentieverdeling sociale binding.
 FREQUENCIES VARIABLES=cp22n135
 /NTILES=4
 /STATISTICS=STDDEV MINIMUM MAXIMUM MEAN MEDIAN
 /HISTOGRAM
 /ORDER=ANALYSIS.

2. Controlevariabelen:

2.1 Opleidingsniveau

Oorspronkelijke variabele

Voor controlevariabele opleidingsniveau is gevraagd naar de hoogst behaalde opleiding met diploma. Hiervoor kon gekozen worden uit de volgende antwoordcategorieën: 1) basisonderwijs, 2) vmbo, 3) havo/vwo, 4) mbo, 5) hbo, 6) wo, 7) anders, 8) (Nog) geen onderwijs afgerond, 9) Volgt nog geen onderwijs.

Statistics		Highest level of education with diploma					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent		
Highest level of education with diplo	N	Valid	3764				
		Missing	0				
	Mean		4.02				
	Median		4.00				
	Std. Deviation		1.416				
	Minimum		1				
	Maximum		6				
	Percentiles	25		3.00			
		50		4.00			
		75		5.00			
	Valid	primary school	115	3.1	3.1	3.1	
		vmbo (intermediate secondary education, US: junior high school)	691	18.4	18.4	21.4	
		havo/vwo (higher secondary education/preparatory university education, US: senior high school)	409	10.9	10.9	32.3	
		mbo (intermediate vocational education, US: junior college)	899	23.9	23.9	56.2	
		hbo (higher vocational education, US: college)	1088	28.9	28.9	85.1	
		wo (university)	562	14.9	14.9	100.0	
		Total	3764	100.0	100.0		

Syntax: *Oorspronkelijke frequentieverdeling opleidingsniveau.

FREQUENCIES VARIABLES=oplmet

/NTILES=4

/STATISTICS=STDDEV MINIMUM MAXIMUM MEAN MEDIAN

/HISTOGRAM

/ORDER=ANALYSIS.

Bewerkingen variabele

Voor variabele opleidingsniveau is ervoor gekozen om antwoordcategorieën 7) anders, 8) (Nog) geen onderwijs afgerond, 9) Volgt nog geen onderwijs buiten de analyse te houden. Deze antwoorden waren voor dit onderzoek niet nuttig.

Syntax: *Hercoderen opleidingsniveau.

DATASET ACTIVATE DataSet1.

RECODE oplmet (1=1) (2=2) (3=3) (4=4) (5=5) (6=6) (7=SYSMIS) (8=SYSMIS)

(9=SYSMIS) INTO oplmet_new.

EXECUTE.

Uiteindelijke variabele

Variabele opleidingsniveau heeft een gemiddelde van 4,02 met een standaarddeviatie van 1,42. Gemiddeld gezien hebben de respondenten een mbo-opleiding afgerond. Verder is aan de frequentieverdeling te zien dat de meeste respondenten een hbo-diploma hebben.

Statistics			oplmet_new				
oplmet_new							
N	Valid	3764					
	Missing	0					
Mean		4.0202	Valid	1.00	115	3.1	3.1
Median		4.0000		2.00	691	18.4	21.4
Std. Deviation		1.41576		3.00	409	10.9	32.3
Minimum		1.00		4.00	899	23.9	56.2
Maximum		6.00		5.00	1088	28.9	85.1
Percentiles	25	3.0000		6.00	562	14.9	100.0
	50	4.0000		Total	3764	100.0	100.0
	75	5.0000					

Syntax: *Frequentieverdeling opleidingsniveau na bewerkingen.

FREQUENCIES VARIABLES=oplmet_new

/NTILES=4

/STATISTICS=STDDEV MINIMUM MAXIMUM MEAN MEDIAN

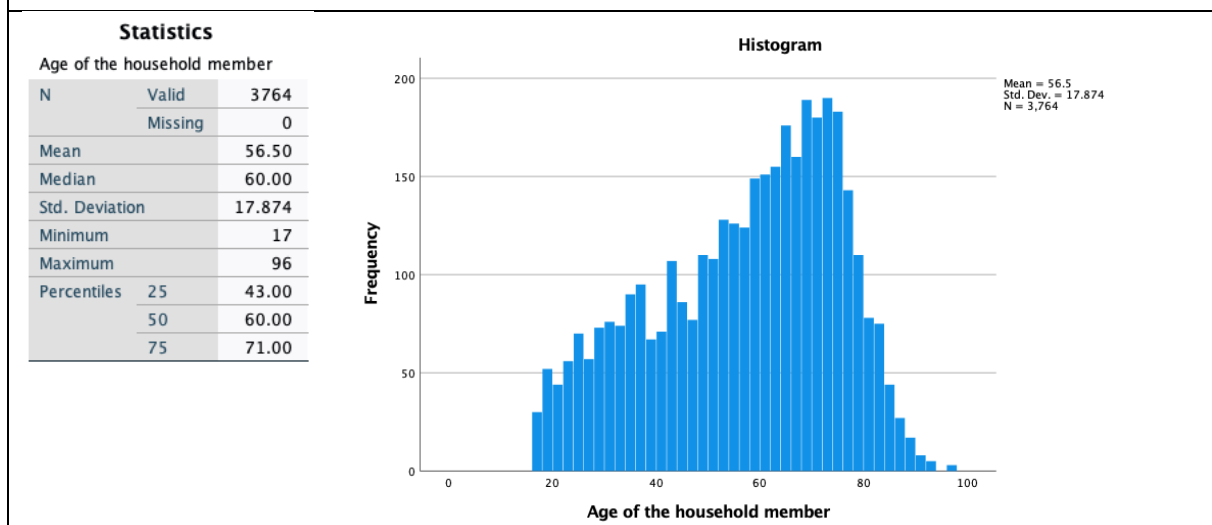
/HISTOGRAM

/ORDER=ANALYSIS.

2.2 Leeftijd

Uiteindelijke variabele

Voor controlevariabele leeftijd is de leeftijd gevraagd in jaren. De gemiddelde leeftijd is 56,50 jaar met een standaarddeviatie van 17,87. Het histogram laat een piek zien rond de 70 jaar. Er zijn geen verdere bewerkingen uitgevoerd op deze variabele.

Syntax: *Frequentieverdeling leeftijd.

FREQUENCIES VARIABLES=leeftijd

/NTILES=4

/STATISTICS=STDDEV MINIMUM MAXIMUM MEAN MEDIAN

/HISTOGRAM

/ORDER=ANALYSIS.

2.3 Geslacht

Oorspronkelijke variabele

Voor controlevariabele geslacht konden respondenten kiezen uit antwoordcategorieën 1) Man, 2) Vrouw en 3) Anders. Het gemiddelde was 1,51 met een standaarddeviatie van 0,5.

Statistics						
Gender						
N	Valid	3764				
	Missing	0				
Mean		1.51				
Median		2.00				
Std. Deviation		.500				
Minimum		1				
Maximum		2				
Percentiles	25	1.00				
	50	2.00				
	75	2.00				
			Gender			
			Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Male	1846	49.0	49.0	49.0	
	Female	1918	51.0	51.0	100.0	
	Total	3764	100.0	100.0		

Syntax: *Oorspronkelijke frequentieverdeling geslacht.

FREQUENCIES VARIABLES=geslacht

/NTILES=4

/STATISTICS=STDDEV MINIMUM MAXIMUM MEAN MEDIAN

/HISTOGRAM

/ORDER=ANALYSIS.

Bewerkingen

Van de variabele is een dummy gemaakt met als antwoordcategorieën 0) Man en 1) Vrouw. Antwoordcategorie 'anders' is niet meegenomen in de analyse en is gehercodeerd als system missing.

*Herocoderen geslacht in dummy.

RECODE geslacht (1=0) (2=1) (ELSE=SYSMIS) INTO geslacht_dummy.

EXECUTE.

Uiteindelijke variabele

Na het herocoderen van de variabele is er een gemiddelde van 0,51 met een standaarddeviatie van 0,50. In de analyse zitten 1846 mannen en 1918 vrouwen, deze aantallen liggen dicht bij elkaar.

Statistics						
geslacht_dummy						
N	Valid	3764				
	Missing	0				
Mean		.5096				
Median		1.0000				
Std. Deviation		.49997				
Minimum		.00				
Maximum		1.00				
Percentiles	25	.0000				
	50	1.0000				
	75	1.0000				
			geslacht_dummy			
			Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	.00	1846	49.0	49.0	49.0	
	1.00	1918	51.0	51.0	100.0	
	Total	3764	100.0	100.0		

*Nieuwe frequentieverdeling geslacht na bewerkingen.

FREQUENCIES VARIABLES=geslacht_dummy

/NTILES=4

/STATISTICS=STDDEV MINIMUM MAXIMUM MEAN MEDIAN

/HISTOGRAM

/ORDER=ANALYSIS.

Bijlage 2

Deze bijlage bevat de syntax en output van de bivariate en multivariate analyses.

1. Bivariate analyses

Correlaties van de continue variabelen

In de onderstaande tabel worden de correlaties van de variabelen weergegeven. Er is te zien dat politieke oriëntatie en traditionele opvattingen over genderrollen een sterke correlatie hebben, die overigens significant is. Dit geldt ook voor de controlevariabelen opleidingsniveau en geslacht met de afhankelijke variabele. De correlatie tussen mediator sociale binding en de afhankelijke variabele is niet heel sterk, maar wel significant. Daarnaast heeft sociale binding een zwakke correlatie met politieke oriëntatie, deze correlatie is niet significant.

		Correlations					
		Traditionele_ opvattingen_ genderrollen	politieke_oriëntatie_new	sociale binding	oplmet_new	Age of the household member	geslacht_dummy
Traditionele_ opvattingen_ genderrollen	Pearson Correlation	1	.267**	-.086**	-.247**	.053**	-.203**
	Sig. (2-tailed)		.000	.000	.000	.001	.000
	N	3764	3764	3764	3764	3764	3764
politieke_oriëntatie_new	Pearson Correlation	.267**	1	-.004	-.090**	-.032*	-.083**
	Sig. (2-tailed)	.000		.810	.000	.046	.000
	N	3764	3764	3764	3764	3764	3764
sociale binding	Pearson Correlation	-.086**	-.004	1	-.019	.172**	.088**
	Sig. (2-tailed)	.000	.810		.244	.000	.000
	N	3764	3764	3764	3764	3764	3764
oplmet_new	Pearson Correlation	-.247**	-.090**	-.019	1	-.158**	-.042**
	Sig. (2-tailed)	.000	.000	.244		.000	.009
	N	3764	3764	3764	3764	3764	3764
Age of the household member	Pearson Correlation	.053**	-.032*	.172**	-.158**	1	-.085**
	Sig. (2-tailed)	.001	.046	.000	.000		.000
	N	3764	3764	3764	3764	3764	3764
geslacht_dummy	Pearson Correlation	-.203**	-.083**	.088**	-.042**	-.085**	1
	Sig. (2-tailed)	.000	.000	.000	.009	.000	
	N	3764	3764	3764	3764	3764	3764

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

* . Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

Syntax: Correlaties continue variabelen

CORRELATIONS

/VARIABLES=Traditionele_ opvattingen_ genderrollen politieke_ oriëntatie_ new

cp22n135 oplmet_new

leeftijd geslacht_dummy

/PRINT=TWOTAIL NOSIG FULL

/MISSING=PAIRWISE.

2. Multivariate analyses

Lineaire regressieanalyse met als afhankelijke variabele traditionele opvattingen over genderrollen

In de onderstaande output zijn de modellen 1, 2 en 4 geschat. Deze zijn geschat om antwoord te geven op de hypothesen. Politieke oriëntatie heeft een positief effect op traditionele opvattingen over genderrollen. Dit effect is significant. Dit komt overeen met de hypothesen. Sociale binding heeft een negatief effect op de traditionele opvattingen over genderrollen en is significant. Dit effect komt niet overeen met hypothese 2.

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate	R Square Change	Change Statistics			
						F Change	df1	df2	Sig. F Change
1	.327 ^a	.107	.106	.52395	.107	149.767	3	3760	.000
2	.398 ^b	.159	.158	.50859	.052	231.618	1	3759	.000
3	.405 ^c	.164	.163	.50694	.006	25.414	1	3758	.000

a. Predictors: (Constant), geslacht_dummy, oplmet_new, Age of the household member

b. Predictors: (Constant), geslacht_dummy, oplmet_new, Age of the household member, politieke_oriëntatie_new

c. Predictors: (Constant), geslacht_dummy, oplmet_new, Age of the household member, politieke_oriëntatie_new, The rating scale with circles below is used to assess the degree to which people feel connected to other people. Please indicate to what extent you generally feel connected to other people.

ANOVA^a

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	123.344	3	41.115	149.767	.000 ^b
	Residual	1032.213	3760	.275		
	Total	1155.557	3763			
2	Regression	183.254	4	45.814	177.119	.000 ^c
	Residual	972.302	3759	.259		
	Total	1155.557	3763			
3	Regression	189.786	5	37.957	147.698	.000 ^d
	Residual	965.771	3758	.257		
	Total	1155.557	3763			

a. Dependent Variable: Traditionele_opvattingen_genderrollen

b. Predictors: (Constant), geslacht_dummy, oplmet_new, Age of the household member

c. Predictors: (Constant), geslacht_dummy, oplmet_new, Age of the household member, politieke_oriëntatie_new

d. Predictors: (Constant), geslacht_dummy, oplmet_new, Age of the household member, politieke_oriëntatie_new, The rating scale with circles below is used to assess the degree to which people feel connected to other people. Please indicate to what extent you generally feel connected to other people.

Coefficients ^a								
Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.	95,0% Confidence Interval for B	
		B	Std. Error	Beta			Lower Bound	Upper Bound
1	(Constant)	2.690	.042		63.462	.000	2.607	2.773
	oplmet_new	-.101	.006	-.257	-16.462	.000	-.113	-.089
	Age of the household member	.000	.000	-.006	-.363	.716	-.001	.001
	geslacht_dummy	-.237	.017	-.214	-13.812	.000	-.271	-.204
2	(Constant)	2.312	.048		48.118	.000	2.218	2.407
	oplmet_new	-.091	.006	-.234	-15.318	.000	-.103	-.080
	Age of the household member	.000	.000	.007	.479	.632	-.001	.001
	geslacht_dummy	-.214	.017	-.193	-12.771	.000	-.247	-.181
	politieke oriëntatie_new	.059	.004	.230	15.219	.000	.052	.067
3	(Constant)	2.401	.051		47.058	.000	2.301	2.501
	oplmet_new	-.091	.006	-.232	-15.287	.000	-.103	-.079
	Age of the household member	.001	.000	.021	1.388	.165	.000	.002
	geslacht_dummy	-.205	.017	-.185	-12.204	.000	-.238	-.172
	politieke oriëntatie_new	.059	.004	.231	15.330	.000	.052	.067
	Sociale binding	-.027	.005	-.077	-5.041	.000	-.038	-.017

a. Dependent Variable: Traditionele_opvattingen_genderrollen

Syntax: *Lineaire regressie analyse.
 DATASET ACTIVATE DataSet1.
 REGRESSION
 /MISSING LISTWISE
 /STATISTICS COEFF OUTS R ANOVA CHANGE
 /CRITERIA=PIN(.05) POUT(.10)
 /NOORIGIN
 /DEPENDENT Traditionele_opvattingen_genderrollen
 /METHOD=ENTER oplmet_new leeftijd geslacht_dummy
 /METHOD=ENTER oplmet_new leeftijd geslacht_dummy politieke_oriëntatie_new
 /METHOD=ENTER oplmet_new leeftijd geslacht_dummy politieke_oriëntatie_new
 cp22n135.

Lineaire regressieanalyse met behouden van Cook's distance, leverage, gestandaardiseerde residuen en DFFIT

Om de kwaliteit van het model te kunnen evalueren is gekeken naar de Cook's distance, leverage, gestandaardiseerde residuen en de DFFIT. In de output zijn deze maten te zien. Om de residuen nader te bekijken is er een histogram, PP-plot en residual plot geschat. Voor het histogram, PP-plot en de residual plot verwijst ik u naar bijlage 3 figuur 1, 2 en 3.

Residuals Statistics ^a					
	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation	N
Predicted Value	1.4796	2.8227	2.1544	.22458	3764
Std. Predicted Value	-3.005	2.976	.000	1.000	3764
Standard Error of Predicted Value	.012	.038	.020	.004	3764
Adjusted Predicted Value	1.4815	2.8249	2.1544	.22458	3764
Residual	-1.55091	2.71630	.00000	.50661	3764
Std. Residual	-3.059	5.358	.000	.999	3764
Stud. Residual	-3.062	5.362	.000	1.000	3764
Deleted Residual	-1.55403	2.71989	.00000	.50746	3764
Stud. Deleted Residual	-3.066	5.382	.000	1.000	3764
Mahal. Distance	1.059	19.650	4.999	2.532	3764
Cook's Distance	.000	.014	.000	.001	3764
Centered Leverage Value	.000	.005	.001	.001	3764

a. Dependent Variable: Traditionele_opvattingen_genderrollen

Coefficients ^a								
Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.	Collinearity Statistics	
		B	Std. Error	Beta			Tolerance	VIF
1	(Constant)	2.690	.042		63.462	.000		
	oplmet_new	-.101	.006	-.257	-16.462	.000	.972	1.029
	Age of the household member	.000	.000	-.006	-.363	.716	.967	1.034
	geslacht_dummy	-.237	.017	-.214	-13.812	.000	.990	1.010
2	(Constant)	2.312	.048		48.118	.000		
	oplmet_new	-.091	.006	-.234	-15.318	.000	.962	1.040
	Age of the household member	.000	.000	.007	.479	.632	.964	1.038
	geslacht_dummy	-.214	.017	-.193	-12.771	.000	.981	1.019
	politieke oriëntatie_new	.059	.004	.230	15.219	.000	.981	1.019
3	(Constant)	2.401	.051		47.058	.000		
	oplmet_new	-.091	.006	-.232	-15.287	.000	.962	1.040
	Age of the household member	.001	.000	.021	1.388	.165	.932	1.073
	geslacht_dummy	-.205	.017	-.185	-12.204	.000	.970	1.031
	politieke oriëntatie_new	.059	.004	.231	15.330	.000	.981	1.019
	sociale binding	-.027	.005	-.077	-5.041	.000	.959	1.042

a. Dependent Variable: Traditionele_opvattingen_genderrollen

Syntax: *Lineaire regressieanalyse met cook's distance, leverage gestandaardiseerde residuen en DFFIT.

REGRESSION

/DESCRIPTIVES MEAN STDDEV CORR SIG N

/MISSING LISTWISE

/STATISTICS COEFF OUTS R ANOVA COLLIN TOL CHANGE

/CRITERIA=PIN(.05) POUT(.10)

/NOORIGIN

/DEPENDENT Traditionele_opvattingen_genderrollen

/METHOD=ENTER oplmet_new leeftijd geslacht_dummy

/METHOD=ENTER oplmet_new leeftijd geslacht_dummy politieke_oriëntatie_new

/METHOD=ENTER oplmet_new leeftijd geslacht_dummy politieke_oriëntatie_new
cp22n135

/SCATTERPLOT=(*ZRESID,*ZPRED)

/RESIDUALS HISTOGRAM(ZRESID) NORMPROB(ZRESID)

/SAVE COOK LEVER ZRESID DFFIT.

Lineaire regressieanalyse met als afhankelijke variabele mediator sociale binding

Om het effect van politieke oriëntatie op de mediator sociale binding te schatten is een lineaire regressieanalyse uitgevoerd. Dit effect is gecontroleerd voor de variabelen opleidingsniveau, leeftijd en geslacht. Met deze lineaire regressieanalyse is model 3 geschat. Model 3 laat een klein effect van politieke oriëntatie op sociale binding zien, dit effect is significant.

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	.202 ^a	.041	.040	1.542

a. Predictors: (Constant), politieke_orientatie_new, Age of the household member, geslacht_dummy, oplmet_new

ANOVA^a

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	379.982	4	94.996	39.936	.000 ^b
	Residual	8941.402	3759	2.379		
	Total	9321.384	3763			

a. Dependent Variable: The rating scale with circles below is used to assess the degree to which people feel connected to other people. Please indicate to what extent you generally feel connected to other people.

b. Predictors: (Constant), politieke_orientatie_new, Age of the household member, geslacht_dummy, oplmet_new

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	3.277	.146		22.485	.000
	oplmet_new	.017	.018	.016	.962	.336
	Age of the household member	.016	.001	.184	11.322	.000
	geslacht_dummy	.333	.051	.106	6.552	.000
	politieke_orientatie_new	.009	.012	.012	.758	.448

a. Dependent Variable: The rating scale with circles below is used to assess the degree to which people feel connected to other people. Please indicate to what extent you generally feel connected to other people.

Syntax: *Lineaire regressie met als afhankelijke variabele sociale binding.

REGRESSION

/MISSING LISTWISE

/STATISTICS COEFF OUTS R ANOVA

/CRITERIA=PIN(.05) POUT(.10)

/NOORIGIN

/DEPENDENT cp22n135

/METHOD=ENTER oplmet_new leeftijd geslacht_dummy politieke_orientatie_new.

Bijlage 3

1 Controle assumpties

Om een lineaire regressie uit te voeren moet er aan vier assumpties worden voldaan.

1.1 Onafhankelijke waarnemingen

De eerste assumptie waaraan voldaan moet worden is onafhankelijke waarnemingen. Binnen dit onderzoek is gebruik gemaakt van de dataset van het LISS-panel. De huishoudens die deelnemen aan dit panel zijn geselecteerd op basis van een kanssteekproef uit het bevolkingsregister van het CBS. Dit duidt op een aselechte steekproef. Toch is er niet aan de eerste assumptie voldaan door de mogelijke onderlinge invloed binnen de huishoudens. Zo vult de contactpersoon van het huishouden maandelijks de vragenlijst bestaande uit de achtergrondvariabelen in. Daarnaast moet er rekening mee worden gehouden dat huishoudens elkaar beïnvloeden in hun opvattingen en waarden.

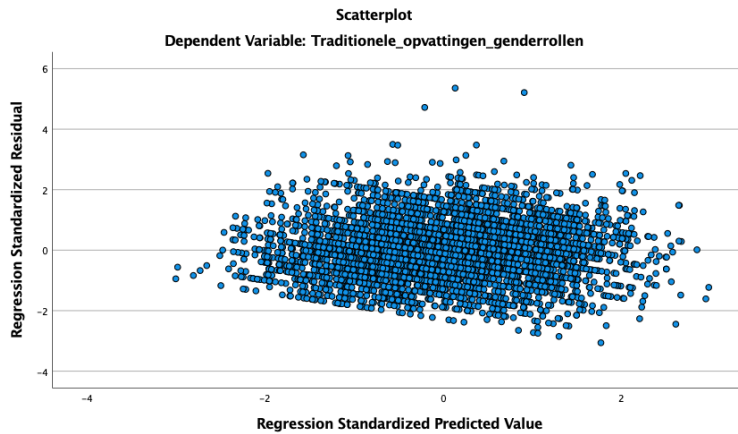
1.2 Lineariteit

Ten tweede moet er in een lineaire regressieanalyse sprake zijn van een lineair verband tussen de afhankelijke variabele en de onafhankelijke variabelen. Hiervoor is gekeken naar de residual plot in figuur 1. Hierin is te zien dat er geen systematische afwijkingen van de nullijn zijn. Er is dus sprake een vrij willekeurige wolk, waarbij het gemiddelde 0 is. Dit duidt op een lineair verband tussen de afhankelijke variabele en de onafhankelijke variabelen. De tweede assumptie is dus niet geschonden.

1.3 Homoscedasticiteit

Ten derde moet er in een lineaire regressieanalyse sprake zijn van homoscedasticiteit, dit betekent een constante residuele variantie. Ook voor deze assumptie is gekeken naar de residual plot in figuur 1. Uit dit figuur is gebleken dat de spreiding rond de nul weinig systematische afwijkingen heeft. De spreiding neemt wel lichtelijk toe, maar dit is niet

problematisch. De afstand van de residuen tot de nullijn is redelijk gelijk, op een aantal punten na. Er wordt aan de derde assumptie voldaan.

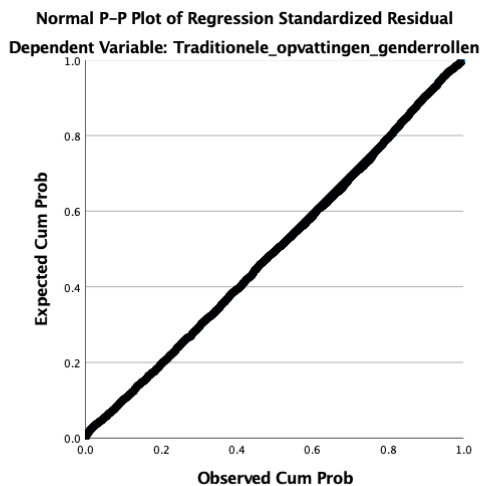

figuur 1: residual plot

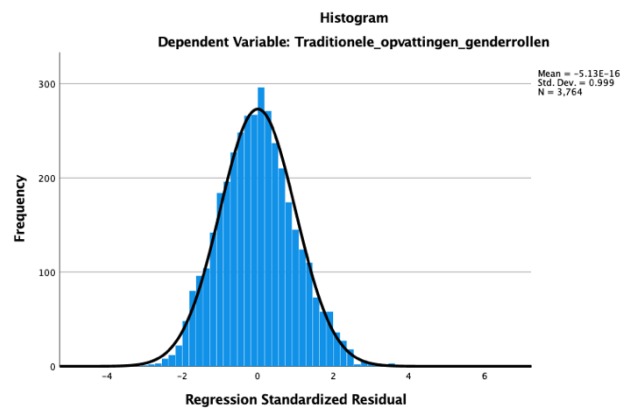
1.4 Normale verdeling residuen

Voor de vierde assumptie moet voldaan worden aan een normale verdeling van de residuen.

Hiervoor is gekeken naar de PP-plot van de residuen in figuur 2 en het histogram van de residuen in figuur 3. In de PP-plot van figuur 2 is te zien dat de punten op de zwarte lijn liggen, wat duidt op een normale verdeling. Deze normale verdeling is ook terug te zien in het histogram van figuur 3. Het histogram laat één piek zien rond de 0, behalve deze piek laat het histogram een mooie normale verdeling zien. Er kan worden verondersteld dat aan de vierde assumptie is voldaan.

figuur 2: PP-plot residuen

figuur 3: Histogram residuen

2 Multicollineariteit

Naast de vier assumpties is gekeken naar eventuele multicollineariteit. Een te grote multicollineariteit betekent een te grote samenhang tussen de onafhankelijke variabelen. Hiervoor is gebruik gemaakt van de VIF-score (Variance Inflation Factor). De VIF is de toename in de standaardfouten gebaseerd op de proportie verklaarde variantie (R^2). Voor de analyse geldt dat de VIF-scores 1,073 of lager zijn. Deze VIF-scores zijn te zien in hoofdstuk 2 van bijlage 2. De VIF-scores voldoen aan een strenge vuistregel waarbij de scores lager dan 2 moeten zijn. Dit betekent dat er binnen de analyse geen sprake is van een te grote multicollineariteit.

3 Uitbijters

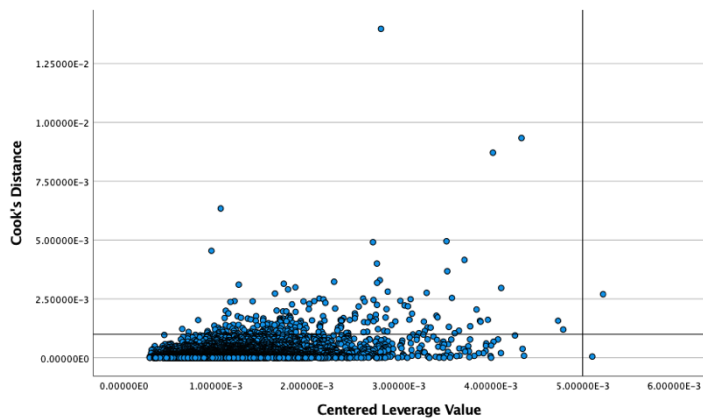
Tot slot zijn de eventuele uitbijters en invloedrijke punten geanalyseerd door middel van de Cook's distance, de leverage en de DFFIT. Ten eerste is gekeken naar de Cook's distance, wat kijkt naar de uitbijters op x-richting en y-richting. Hiervoor is de formule van de grenswaarde $\frac{4}{n} = \frac{4}{3764} = 0,001063$ afgerond op zes decimalen. Ten tweede de leverage, wat kijkt naar de uitbijters in de x-richting. De vuistregel hiervoor is $\frac{3p}{n} = \frac{3 \times 6}{3764} = 0,004782$

afgerond op zes decimalen. In figuur 4 is te zien dat één punt zowel de grenswaarde van de

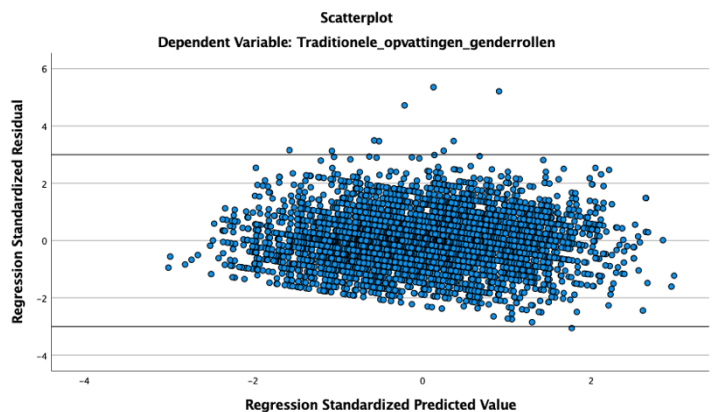
Cook's distance als die van de leverage heeft overschreden. Daarnaast waren er 5 punten die extreem scoorden ten opzichte van de overige punten. Deze 6 punten zijn nader bekeken.

Voor de uitbijters in y-richting geldt dat de residuen een groot residu hebben als de punten niet binnen -3 en 3 liggen. In figuur 4 en 5 is te zien dat dit voor een aantal punten gold.

Hierbij zijn de zwarte lijnen de grenzen van -3 en 3.

figuur 4: vergelijking van cook's distance en leverage

figuur 5: residual plot met grenzen 3 en -3

*Syntax: Schatten van de residual plot, PP-plot en het histogram van de residuen.

REGRESSION

/DESCRIPTIVES MEAN STDDEV CORR SIG N

/MISSING LISTWISE

/STATISTICS COEFF OUTS R ANOVA COLLIN TOL CHANGE

/CRITERIA=PIN(.05) POUT(.10)

/NOORIGIN

/DEPENDENT Traditionele_opvattingen_genderrollen

/METHOD=ENTER oplmet_new leeftijd geslacht_dummy

/METHOD=ENTER oplmet_new leeftijd geslacht_dummy politieke_oriëntatie_new

/METHOD=ENTER oplmet_new leeftijd geslacht_dummy politieke_oriëntatie_new

cp22n135

/SCATTERPLOT=(*ZRESID,*ZPRED)

/RESIDUALS HISTOGRAM(ZRESID) NORMPROB(ZRESID)

/SAVE COOK LEVER ZRESID DFFIT.

*Syntax: Spreidingsdiagram leverage en cook's distance

DATASET ACTIVATE DataSet1.

GRAPH

/SCATTERPLOT(BIVAR)=LEV_1 WITH COO_1

/MISSING=LISTWISE.

*Syntax: Transformeren van casenummers naar ID

DATASET ACTIVATE DataSet1.

COMPUTE ID=\$CASENUM.

EXECUTE.

Op basis van onderstaande tabel kan gesteld worden dat er een paar punten zijn die op verschillende maten extreem scoorden. Dit gold voor 6 cases namelijk, 6929, 6822, 514, 788, 7850 en 5583. Dit zijn dus 6 cases van de 3764 totaal complete cases. De analyse is opnieuw gedaan zonder deze cases om te kijken of er geen grote veranderingen waren. De output en de syntax hiervan is hieronder te vinden. In de output is te zien dat de verklaarde variantie is toegenomen voor elk model, deze verschillen zijn echter klein. Daarnaast wordt in de nieuwe analyse nog steeds aan de assumpties van lineariteit, homoscedasticiteit en een normale verdeling van de residuen voldaan. De assumptie van onafhankelijke waarnemingen wordt nog steeds geschonden. Er zijn wel enkele veranderingen in de hellingen, maar deze veranderingen zijn klein. De cases hebben geen tot weinig effect op het formuleren van een conclusie over de hypothesen. Er is gekozen om deze cases niet weg te laten uit de analyse omdat 6 cases op 3764 weinig invloed zullen uitoefenen op de analyse. Om deze redenen is er gebruik gemaakt van een lineaire regressieanalyse met de cases die extreem scoorden.

Tabel 1: diagnostics van de extreme scores

Cook's distance	ID	Leverage	ID	Residuen	ID	DFFIT	ID
0.01398	6929	0.00522	10836	5.35820	788	-	-
0.00933	6822	0.00510	6225	5.21219	6929		
0.00872	514	0.00479	7155	4.72062	5583		
0.00634	778			3.49882	2878		
0.00495	6397			3.47740	514		
0.00491	7850			3.47375	6822		
0.00454	5583			3.15410	11478		
0.00416	11432			3.13521	7850		
0.00400	9595			3.12890	8222		
0.00368	9422			-3.05934	1352		

Output van analyse zonder de cases met extreme scores

Model Summary^d

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate	R Square Change	Change Statistics			
						F Change	df1	df2	Sig. F Change
1	.329 ^a	.108	.107	.51878	.108	151.740	3	3755	.000
2	.402 ^b	.162	.161	.50295	.054	241.057	1	3754	.000
3	.408 ^c	.167	.166	.50159	.005	21.372	1	3753	.000

a. Predictors: (Constant), geslacht_dummy, oplmet_new, Age of the household member

b. Predictors: (Constant), geslacht_dummy, oplmet_new, Age of the household member, politieke oriëntatie_new

c. Predictors: (Constant), geslacht_dummy, oplmet_new, Age of the household member, politieke oriëntatie_new, The rating scale with circles below is used to assess the degree to which people feel connected to other people. Please indicate to what extent you generally feel connected to other people.

d. Dependent Variable: Traditionele_opvattingen_genderrollen

ANOVA^a

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	122.515	3	40.838	151.740	.000 ^b
	Residual	1010.593	3755	.269		
	Total	1133.107	3758			
2	Regression	183.493	4	45.873	181.345	.000 ^c
	Residual	949.614	3754	.253		
	Total	1133.107	3758			
3	Regression	188.870	5	37.774	150.138	.000 ^d
	Residual	944.237	3753	.252		
	Total	1133.107	3758			

a. Dependent Variable: Traditionele_opvattingen_genderrollen

b. Predictors: (Constant), geslacht_dummy, oplmet_new, Age of the household member

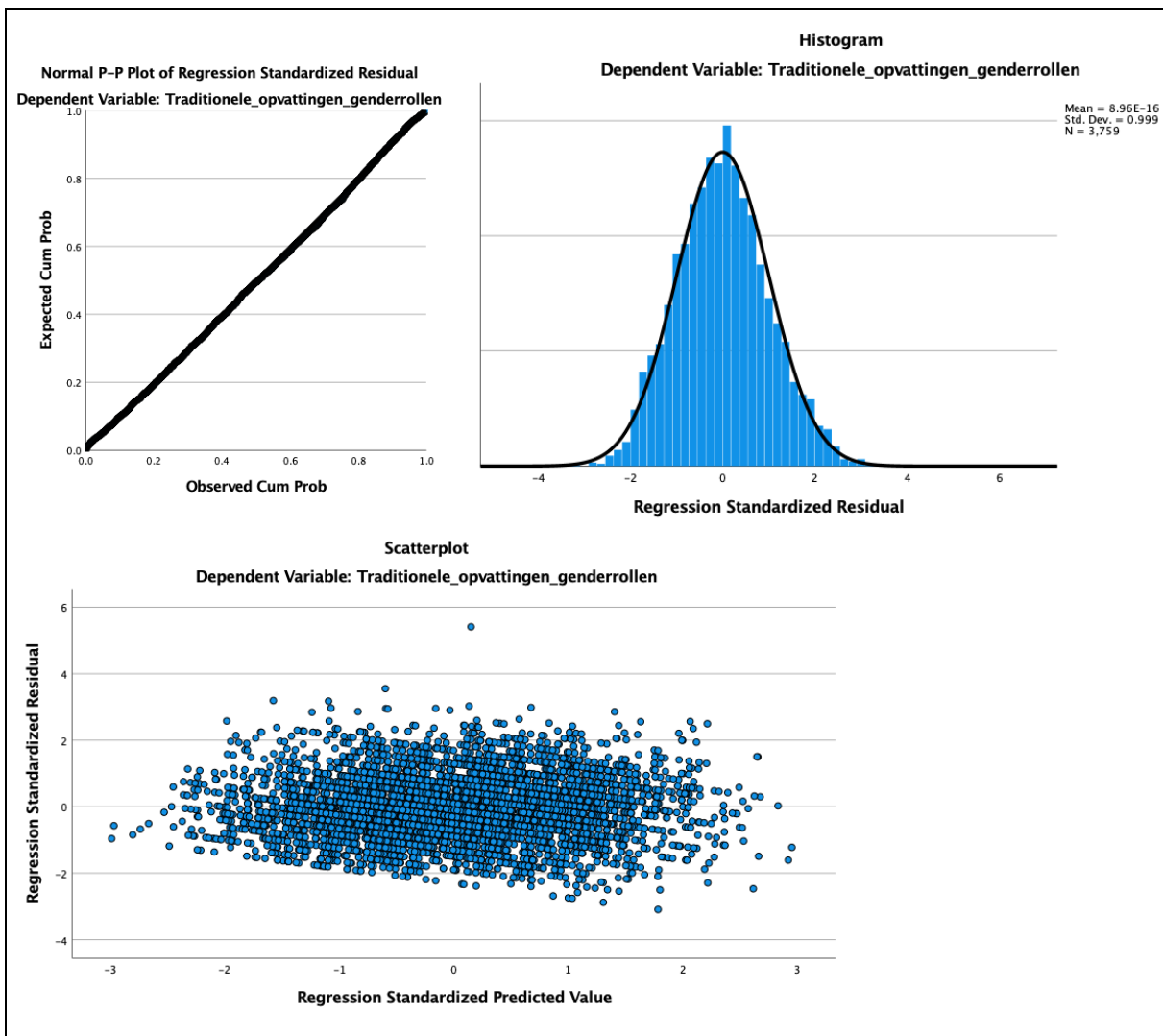
c. Predictors: (Constant), geslacht_dummy, oplmet_new, Age of the household member, politieke oriëntatie_new

d. Predictors: (Constant), geslacht_dummy, oplmet_new, Age of the household member, politieke oriëntatie_new, The rating scale with circles below is used to assess the degree to which people feel connected to other people. Please indicate to what extent you generally feel connected to other people.

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.	Collinearity Statistics	
		B	Std. Error	Beta			Tolerance	VIF
1	(Constant)	2.685	.042		63.955	.000		
	oplmet_new	-.101	.006	-.260	-16.620	.000	.972	1.028
	Age of the household member	.000	.000	-.005	-.308	.758	.967	1.034
	geslacht_dummy	-.235	.017	-.214	-13.813	.000	.990	1.010
2	(Constant)	2.303	.048		48.407	.000		
	oplmet_new	-.091	.006	-.235	-15.420	.000	.962	1.040
	Age of the household member	.000	.000	.008	.523	.601	.964	1.037
	geslacht_dummy	-.212	.017	-.193	-12.772	.000	.981	1.019
3	politieke oriëntatie_new	.060	.004	.234	15.526	.000	.981	1.019
	(Constant)	2.384	.051		47.126	.000		
	oplmet_new	-.091	.006	-.234	-15.400	.000	.962	1.040
	Age of the household member	.001	.000	.021	1.361	.174	.932	1.073
	geslacht_dummy	-.203	.017	-.185	-12.241	.000	.970	1.031
3	politieke oriëntatie_new	.060	.004	.235	15.606	.000	.981	1.019
	sociale binding	-.025	.005	-.070	-4.623	.000	.959	1.043

a. Dependent Variable: Traditionele_opvattingen_genderrollen

Syntax: *Controle van de cases met de extreme scores

DATASET ACTIVATE DataSet1.

USE ALL.

COMPUTE filter_\$=((ID ~= 6929) & (ID ~= 6822) & (ID ~= 514) & (ID ~= 788) & (ID
 ~= 7850) & (ID ~=
 5583)).

VARIABLE LABELS filter_\$ '(ID ~= 6929) & (ID ~= 6822) & (ID ~= 514) & (ID ~=
 788) & (ID ~= 7850) '+
 '& (ID ~= 5583) (FILTER)'.
 VALUE LABELS filter_\$ 0 'Not Selected' 1 'Selected'.
 FORMATS filter_\$ (f1.0).
 FILTER BY filter_\$.
 EXECUTE.

Bijlage 4: ChatGPT

In deze laatste bijlage zal ik mijn gebruik van ChatGPT toelichten en hoe ik hier kritisch mee om ben gegaan.

Binnen dit onderzoek is het programma ChatGPT gebruikt toen ik vastliep op de verklaring voor mijn mediatie-effect. Op basis van logisch redeneren zocht ik naar literatuur die in lijn was met mijn gedachtegang dat een sterke sociale binding ervoor zorgt dat mensen meer sociale druk voelen om zich te conformeren aan groepsnormen. Om tot een bijpassende theorie te komen heb ik hiervoor ChatGPT gebruikt. De vraag die ik het programma gesteld heb en de antwoorden zijn in onderstaande tabel te vinden. Het programma kwam met verschillende theorieën waarbij onder andere werd genoemd dat sociale identiteit leidt tot conformiteit. Hiervoor ben ik gaan kijken naar de bronnen die het programma mij gaf. Omdat ik weet dat de bronnen van ChatGPT niet altijd juist zijn, ben ik zelf gaan zoeken naar de theorie die in de titel van de bron werd benoemd. Door verder te zoeken op de sociale identiteit theorie ben ik uiteindelijk op mijn verklaring gekomen voor het effect van sociale binding op opvattingen over genderrollen. Ik heb niks uit ChatGPT zelf gekopieerd of verder gebruikt. De kennis over de sociale identiteit theorie heb ik puur gebaseerd op wat ik in de literatuur zelf kon vinden om er zeker van te zijn dat het programma mij geen foutieve informatie gaf.

Tabel 1: Vraag en antwoord ChatGPT

Op wat voor manier zorgt sociale verbondenheid voor conformeren aan normen en waarden van de groep, schrijf dit met bronnen
Sociale verbondenheid kan leiden tot conformiteit aan de normen en waarden van de groep, omdat individuen die zich sterk verbonden voelen met de groep een verlangen hebben om geaccepteerd te worden door hun peers en een positief beeld van zichzelf te behouden in de

ogen van de groep. Hieronder worden enkele manieren beschreven waarop sociale verbondenheid leidt tot conformiteit, met behulp van relevante bronnen:

1. Groepsnormen worden als persoonlijke normen gezien

Wanneer individuen zich sterk verbonden voelen met een groep, beginnen zij de normen en waarden van de groep te zien als persoonlijke normen en waarden. Zij beschouwen deze normen als belangrijk om te volgen om de waardering en steun van de groep te behouden (Abrams & Hogg, 1990). Dit kan leiden tot conformiteit aan de normen van de groep, omdat individuen zich willen conformeren om geaccepteerd te worden.

2. Sociale identiteit leidt tot conformiteit

Sociale identiteit speelt een belangrijke rol bij conformiteit. Wanneer individuen zich sterk identificeren met een groep, zijn zij meer geneigd om zich te conformeren aan de normen en waarden van die groep om hun identiteit te behouden en te versterken (Turner et al., 1987). Dit kan leiden tot conformiteit aan de normen van de groep, omdat individuen hun identiteit willen beschermen en versterken.

3. Sociale vergelijking en conformiteit

Sociale vergelijking speelt ook een belangrijke rol bij conformiteit. Wanneer individuen zich sterk verbonden voelen met een groep, maken zij vaak gebruik van sociale vergelijking om te bepalen wat de norm is binnen de groep en wat zij moeten doen om geaccepteerd te worden (Festinger, 1954). Dit kan leiden tot conformiteit aan de normen van de groep, omdat individuen zich willen aanpassen aan de norm om geaccepteerd te worden.

Kortom, sociale verbondenheid kan leiden tot conformiteit aan de normen en waarden van de groep omdat individuen een verlangen hebben om geaccepteerd te worden door de groep

en een positief beeld van zichzelf willen behouden in de ogen van de groep. De mate van conformiteit hangt af van de sterkte van de sociale identiteit en de mate waarin individuen de normen van de groep als persoonlijke normen zien.

Bronnen:

Abrams, D., & Hogg, M. A. (1990). *Social identity theory: Constructive and critical advances*. Springer.

Festinger, L. (1954). A theory of social comparison processes. *Human relations*, 7(2), 117-140.

Turner, J. C., Hogg, M. A., Oakes, P. J., Reicher, S. D., & Wetherell, M. S. (1987).

Rediscovering the social group: A self-categorization theory. Basil Blackwell.